

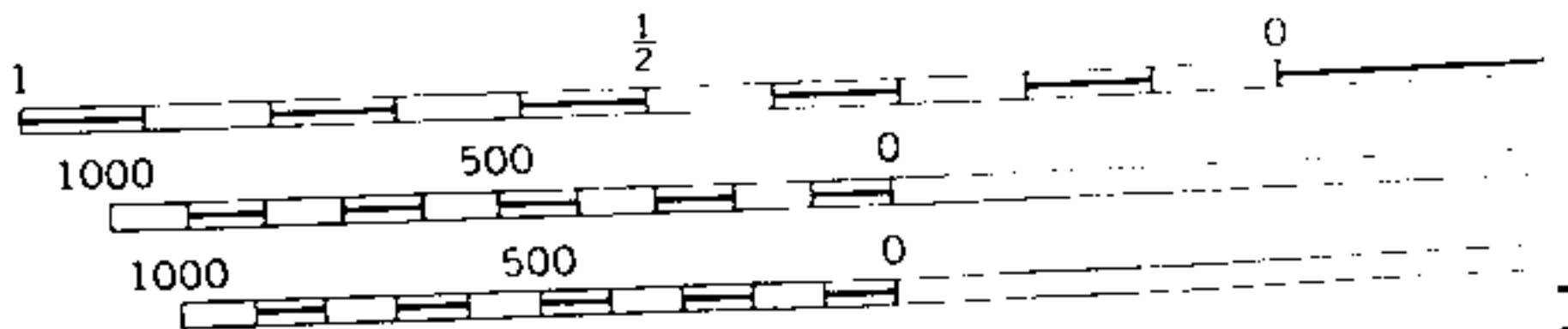


429

430

431

Scale 1:25,000



HEIGHTS IN METERS
TRANSVERSE MERCATOR I

USERS NOTING ERRORS OR OMISSIONS ON THIS MAP ARE URGED TO MARK THE
OFFICER, ARMY MAP SERVICE, WASHINGTON D. C. MAPS SO FORWARDED

GRID ZONE DESIGNATION
32T

TO GIVE A STANDARD REFERENCE ON
THIS SHEET TO NEAREST 100 METERS

DESIGNAZIONE

شماره ۷۹۵

740

تذکرہ

زبدۃ الاولیاء

شیرربانی حضرت میان شیر محمد شرقپوری
نقشبندی مجددی قدس سرہ العزیز

تالیف

محمد نذیر رانجھا

از انتشارات

شعبہ نشر و اشاعت دارالمبلغین حضرت میان صاحب

شرقپور شریف ضلع شیخوپورہ (پاکستان)

53471

حق چاپ و عکس برداری از این نسخه محفوظ است

نام کتاب :-	تذکرہ زبدۃ الاولیاء قلم سرہ العزیز
تالیف :-	محمد نذیر رانجھا
طبع اول :-	1995ء
تعداد :-	1100 نسخه
چاپ کنندہ :-	آر - زید - پیکجز - لاہور

- 1- مکتبہ نور اسلام شرق پور شریف ضلع شیخوپورہ (پاکستان)
- 2- جامع مسجد شیربانی - اکبر روڈ مدینہ چوک
وسن پورہ لاہور
- 3- دفتر ماہنامہ نور اسلام جامع مسجد قادریہ
شیربانی 21- ایکڑ سکیم سمن آباد لاہور

740

فہرست

صفحہ

- 5 پیش گفتار از صاحب زانہ میان جمیل احمد شرقپوری
9 این سعادت بزور بازو نیست از محمد نفیر رانجھا

باب اول

- 11 در احوال خانوانگی حضرت میان صاحب
11 احوال حضرت صالح محمد صاحب
12 احوال حافظ محمد عمر صاحب
12 احوال مولوی غلام رسول صاحب
13 احوال میان محمد حسین صاحب
13 احوال میان عزیز الدین صاحب

باب دوم

- | | | |
|----|-------------------------------------|-----------|
| 15 | در ولادت باسعادت حضرت میان صاحب | فصل اول |
| 18 | در کوکی حضرت میان شیر ربانی قدس سرہ | فصل دوم |
| 20 | در آموزش و پرورش حضرت میان صاحب | فصل سوم |
| 21 | در عالم شباب حضرت میان صاحب | فصل چہارم |
| 25 | در بیعت مرشد تاعطائے خلافت | فصل پنجم |
| 31 | در مسافرت ہائی روحانی | فصل ششم |

باب سوم

- | | | |
|----|----------------------|---------|
| 33 | در اتباع سنت | فصل اول |
| 35 | در ارشاد و تبلیغ دین | فصل دوم |

باب چہارم

45

کشف و کرامات

باب پنجم

49

سفر بارہقا و جانشین

باب ششم

51

در تعمیر مساجد

فصل اول

در نشر و اشاعت نین و

فصل دوم

56

معارف اسلامی بصورت کتب

باب ہفتم

63

ابیات بلغناز کہ حضرت شیر ربانی

قدس سرہ می خوانند

باب ہشتم

67

ملفوظات گرامی

باب نہم

واریات قلبی

باب بیہم

خلفائی عظام

ماخذ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ۝

پیش گفتار

وقتیکه خداوند سبحانه و تعالی آدمی را از جنت بیرون کرد و درین عالم فرستاد او از روی فضل عمیم خود یک ضابطه حیات بهم آدمی را اعطا فرمود تا زندگانی خود را تا مین کند و یک قرینه برای زیست خود را دار سازد که برائے کامرانی و کاریابی زیستش ضامن باشد چنانکه ارشاد باری هست

قلنا اهبطوا منها جميعا فاما يا تينكم منى هدى فمن تبع هدى

ای فلا خوف علیهم و لا هم یعززون

برطبق این ارشاد باری طائفه‌ی مقدس انبیاء علیهم الصلوٰة والسلام یکی بعد دیگری مبعوث شدند تا هدایت ربانی را به بندگان او رسانند این سلسله انبیاء دراز کشید تا آنکه حبیب کبریا خاتم الانبیاء صلی الله علیه و آله و سلم تشریف آوردند آن والا جناب صلی الله علیه و سلم نبی آخر الزمان هستند و دین اسلام را تکمیل دهنده و خاتم هستند لذا بعد آن والا جناب صلی الله علیه و آله و سلم فریضه دعوت و تبلیغ بمعهد اولیای کرام تفویض شد و این نفوس پاک از فریضه این منصب را نیک برآوردند برای این طائفه در قرآن پاک ارشاد خداوند هست

الا ان اولیاء الله لا خوف علیهم و لا هم یعززون

این جا این نکته مهمی جالب توجه می باشد که اولیائی کرام را این عظمت و مرتبت بچه وسیله وصول شد این نکته را قرآن حکیم واضح فرموده است

قرآن کنتم تعبون الله فاتبعوني يحببكم الله

ممد وح ما حضرت میاں شیر محمد شرقپوری این نکتہ مهمی را نیک
فہمید و اتباع سنت را پیگر بود اونه نتھا خردش اتباع سنت مطہرہ را لازم
گرفت دیگران را ہم باین مراد تلقین فرمود این تلقین گاہی بطریق جلال بود
و گاہی بطریق جمال۔ ولی تمنای دلی او بود کہ ہمہ مسلمانان بہ صمیم
قلب پیروی سنت پیغمبر صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم را بعمدہ خود گیرند
خد اوند متعال انبیاء را معجزات عطا فرمود کہ تقاضای عصر را بسندہ
آمدند ہمچنان اولیاء کرامات عطا فرمود کہ حسب تقاضای زمان این بزرگان
عالی مقام بود حضرت ممد وح شیر ربانی دریک عصر فلسفیانہ وی مذہب
و عقل پرست بد نیا آمد این را یک ولی کامل لازم بود کہ زنجیر فلسفہ
و استدلال بشکند و اہل جہاں را بچشم سرخود شان جہانی تماشا نماید کہ
ورای منطق و استدلال باشد بعد نظارہ این جہاں بیج تردد در بیج قلب نماید در
ہستی باری تعالی و مرتبہ والا صاحب لولاک و واقعات روحانی مش معراج و
غیر آن۔

خد اوند متعال بفضی خاص خود حضرت ممد وح شیر ربانی میاں شیر
محمد شرقپوری را برای مرتبہ والا گزید کہ جان ولایت باشد اوصاف یگانہ
اخلاق کریمانہ کمالات واپانہ ہمہ یکجا شدہ بودند کشف و کرامت و
تصرف و القابین مرتبہ بود کہ بینندہ راد ہاں باز بماند و مردمان ارادت را بان
درجہ ی ایمان می رساند کہ قرما این را والا بودند عصر جدید کہ عصر
فلسفہ و تکنولوژی ہست و ہرکس کہ از روشنی جدید کور شدہ پیش آن
ممد وح آمد دریک لحظہ ہمہ حجابات از پیش او کافور شدند و از ہمہ نمائم
نفسانی پاک شدہ مشتاق گشت برای نور اسلام۔

درین عصر کہ عصر سائنس و تکنولوژی ہست سوانح مبارک اولیای
حق یک منارہ ی نور میباشند۔ این امر لازم را احساس کردہ شد کہ نژاد نو
رابہ زندگانی حضرت ممد وح معرفی شود تا اذیان منطقی

و فلسفی جدید کمی اصلاح یا بند از روح اسلام آشنا شوند و مقام و مرتبه ی شارع اسلام صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم را بشناسند و دین مستقیم اسلام را رپر و رہنمای خود ساخته در دین و دنیا کامرانی می جویند۔ برای این مقصود مجلدات متعددی بزبان اردو و پنجابی نوشته شده و انتشار یافتند مثل خزینہ معرفت انقلاب الحقیقت تذکرہ اولیای نقشبند المعروف شیر ربانی آفتاب ولایت فکر محبوب خطبات شیر ربانی و منبع انوار و غیر آن۔

بندہ را یک آرزوئی دیرینه بود کہ بزبان انگلیسی 'فارسی' و عربی ہم چند کتب طبع شوند کہ فیوض و برکات این ولی کامل 'جامع صفات' قطب الاقطاب و درویش عصر را بخوانند گان این زبانہائی خارجی معرفی شود و آنان ہم از فیوض و برکات حضرت مستفیض شوند۔ للہ الحمد کہ آقای محمد تنیر رانجہا این کتاب را بزبان فارسی نوشته تمنای مرا عملی ساخت۔ بد رگاہ کار ساز دعا گویم کہ از فضل عمیم خود مصنف را بہ نعمت ہائی دنیا و آخرت و قلم اورا سعادت ہائی فراوان بخشد کہ برای اولیای دیگر ہم چنین خلعت انجام دہد۔ آمین بجاہ سید المرسلین۔

صاحبزادہ میاں جمیل احمد شرقپوری

این سعادت بزور بازو نیست

نخستین کار علمی که در دست این فقیر آمد تصحیح "رساله ابدالیه" تصنیف لطیف سلطان المشائخ حضرت مولانا یعقوب چرخى قلم سره بود که از سوی مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان اسلام آباد چاپ و نشر گردید۔ پس این بهانه ای بود برای مسافرت علمی و ادبی این ناچیز و فیض و برکت روحانی حضرت مولانا یعقوب چرخى که یکی از عارفان بزرگ و نامی سلسله عالیہ نقشبندیہ می باشند بعد ازین رحمت و فضل باری تعالی بطوری یارو مددگار این ناچیز شد که ترجمه اردوی "رساله ابدالیه" و "رساله انسیه" (متن فارسی مع ترجمه اردو) و "رساله حورائیه" (متن فارسی مع ترجمه اردو) و "شرح اسماء الحسنی" (متن فارسی مع ترجمه اردو) ہم از تصنیفات حضرت مولانا یعقوب چرخى را این فقیر چاپ و نشر کرد سپس "نسائم گلشن" (فارسی) از شاه داعی الی اللہ شیرازی و تصحیح و تعلیق نمودم و بعداً کتاب "لمعات من نفعات القلم" (فارسی) از شیخ محمد عالم صدیقی علوی بکوشش و مقلّمه این فقیر از جانب همون مرکز تحقیقات طبع گردید و "فهرست نسخه های خطی قرآن مجید در کتابخانه گنج بخش مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان" که حقیر تالیف نموده است در سال (۱۹۹۳ م) از همون مرکز تحقیقات چاپ شده است۔

بمراه این کارهای تحقیقی و علمی مقالات متعدد و گوناگون بزبان فارسی و اردو به مجله های مؤقر و معروف علمی و ادبی پاکستان و ایران نیز می نگاشته ام که مورد پسند اهل علم و دانش هردو کشور شده اند۔

علاوه ازین تالیف و ترجمه چند کتاب دیگر نیز کرده ام که از آنها: (۱) "جلید فارسی گرامر" (اردو) یعنی "دستور نوین زبان فارسی" و (۲) ترجمه اردوی کتاب: "بحر الحقیقه" از خواجه احمد غزالی قلم سره و...

(۳) "کنز العلم و العمل" (ترجمہ اردوی ۴۹ - حدیث نبوی) کہ ہر سہ از سوی عتیق پبلشنگ ہاؤس، لاہور طبع گردیدہ اند ○ کتابی دیگر بنام: "قدیم عدالتی زبان اردو" (بزبان اردو) تالیف نمودہ ام کہ مغربی پاکستان اردو اکادمی لاہور آنرا چاپ کردہ است ○

قریب بیست سال میشود کہ بنده از محبت و شفقت علمی و روحانی حضرت صاحبزادہ میاں جمیل احمد شرقپوری صاحب مدظلہ العالی بہرہ مند می شوم و این سعادت ہرگز بزور بازو نصیب نگشتہ است بلکہ بخشش و عطای بیکران خداوند متعال می باشد۔ دو سال قبل حضرت صاحبزادہ صاحب مدظلہ العالی بہ این حقیر فرمان داد کہ تنکرہ شیر ربانی قدس سرہ بزبان فارسی مرتب سازد۔ فرمان ایشان موجب صد افتخار و سعادت سرمدی گردید برای این ناچیز، لہذا "تنکرہ احوال و مقامات زبۃ الاولیا شیر ربانی حضرت میاں شیر محمد نقشبندی مجددی شرقپوری قدس سرہ" تالیف نمودہ ام کہ اکنون در خدمت اقدس آن محترم و بزرگوار و عالی مرتبت مدظلہ العالی تقدیم میشود بہ این التماس کہ دعا فرمایند کہ این "تنکرہ" ذریعہ سعادت دو جهان این حقیر گردد و خداوند بزرگ و برتر این گناہگار را بکرم عمیم خود بہ بخشد و در محشر زیر پای اولیای عظام سلسلہ عالیہ نقشبندیہ جا نصیب فرماید۔

خاکپای اولیای کرام

احقر محمد نذیر رانجھا غفر فنوبہ و ستر عیوبہ

(۱۱) ذی الحجہ (۱۴۱۳ھ) بمطابق (۲۳ - ۱۹۹۳م)

مکان نمبر ۳۱ - غازی آباد - کمال آباد

راولپنٹی - صدر

باب اول

در احوال خانوادگی حضرت میان صاحب

حضرت نیک بی بی ہمسر میان شہاب الدین صاحب روایت می کند کہ از اجناد ماسہ نغراز "دیپالپور" بہ "قصور" آمدند (۱) یکی از ایشان ازدواج نموده بودو دو تن هنوز ازدواج نکرده بودند۔ در "قصور" بالای "قلعہ نواں کوٹ" قیام نمودند۔ دانشمندان و عالمان بودند و خوشنویسی قرآن کریم می نمودند و شاید ہمین ذریعہ معاش داشتند۔ از رسم و خانوادہ ایشان آگاہی نیست۔ گویا بسبب قحط از "دیپال پور" مراجعت نموده اینجا (قصور) وابستہ بودند۔ صاحبی کہ از ایشان اہل دار بود، پس بہ "دیپال پور" رفت و بقیہ دونفر در "کوٹ پیران" "قصور" مقیم گشتند۔ از این دونفر صاحبی کہ در "کوٹ پیران" اقامت گزین شد، نمی دانیم کہ از ایشان جانشینی باقی ماند یا نہ؟ ولی صاحبی کہ در "کوٹ پکہ قصور" مقیم شدہ بود، بزرگی بہ اسم حضرت صالح محمد صاحب رحمۃ اللہ علیہ شہرت یافتہ کہ درسہ واسطہ بہ شجرہ خانوادگی ایشان می رسد۔

احوال حضرت صالح محمد صاحب

حضرت صالح محمد صاحب رحمۃ اللہ علیہ خوشنویسی قرآن مجید می نمود۔ حضرت میان صاحب رحمۃ اللہ علیہ می فرمود کہ اگر کسی از اجناد مامی پر سید کہ نام خانوادہ شما چیست؟ می فرمود: "ما خوشنویسیم!" میان نورالحسن صاحب قصوری می گوید کہ از پلدر بزرگوار خودشنیلہ بودم، و پلدر بزرگوارم از جد امجد خود میان امام الدین صاحب روایت نموده، کہ نوابی از آن روزگار کسی را پیش حضرت میان صالح محمد رحمۃ اللہ

علیہ فرستاد کہ ما گاوی را پرورده ایم و او بچه ای زائیده است۔
 اکنون نمی گذارد که بچه اش شیر او بخورد و یا ما شیرش را بگیریم۔
 حضرت میان صالح محمد صاحب رحمتہ اللہ علیہ فرمود:
 ”گاو را بگوئید که شما او را پرورده اید و خدمتی او نیز نموده اید،
 لذا بگذار که شما شیرش بگیرید۔“ چون گاو را این فرمان دادند، شیر
 گرفتن گناشت و مطیع گردید۔

احوال حافظ محمد عمر صاحب

حضرت محمد عمر صاحب رحمتہ اللہ علیہ جد بزرگوار حضرت میان
 صاحب بود۔ علاوه از خوشنویسی، در طب و پزشکی مهارت خاصه داشت،
 مردی نهایت نیک بخت و صالح بود۔

احوال مولوی غلام رسول صاحب

مولوی غلام رسول صاحب بزرگی عالی مرتبت در ”قصور“ می بود۔ خانه
 ایشان در ”مکان کوٹ حاجی رانجھہ خان“ متصل ”مسجد حاجی رانجھہ
 خان صاحب“ می بود۔ صاحب ”خزینہ معرفت“۔ صوفی محمد ابراہیم قصوری
 این خانه را زیارت کرده بود و می گوید کہ در این خانه، زیر خانه ای بود کہ
 در آن مولوی غلام رسول صاحب رحمتہ اللہ علیہ چله کشی و مجاہدہ می
 فرمود۔ چون قحطی در قصور پدید آمد، بہ ”حجرہ شاہ مقیم“ رفت و آنجا
 مقبولیت عامہ نصیب ایشان گردید۔ چون ”ویلیان“ حملہ بر ”حجرہ شاہ
 مقیم“ نمودند و فتح یاب گردیدند، دو سید زاده و مولوی غلام رسول صاحب

رحمتہ اللہ علیہ را دستگیر کردند ہر سہ نفر را محکوم بہ اعدام نمودند۔ سید زادگان گفتند: این نفر (مولوی غلام رسول) مولانا ست و قصوری ندارد چون "ویدیان" این حرفها شنیلند، مولوی غلام رسول صاحب را رها نمودند۔ پس از این مولوی غلام رسول صاحب رحمتہ اللہ علیہ از "حجرہ شاہ مقیم" بہ "شرقیور" مراجعت نمود و اینجا نیز مقبولیت عامہ نصیب ایشان گردید۔

احوال میاں محمد حسین صاحب

جلبزرگوار حضرت میاں صاحب رحمتہ اللہ علیہ است و احوال ایشان پیدا نیست۔

احوال میاں عزیز الدین صاحب

پدر بزرگوار حضرت میاں صاحب میاں عزیز الدین صاحب بود، در شکر و صورت کاملاً مشابہت بہ حضرت میاں صاحب داشت۔ مردی نیک بخت و پارسا و متشرع بود و در سلسلہ عالیہ قادریہ بیعت داشت و ذکر و شغل در طریق قادریہ می نمود۔ در رھتک (ہند) مستخدم بود و ہمین جا راھی ملک عدم گشت۔

فصل اول: در ولادت باسعادت

حضرت میان شیر ربانی قدس سره

خوشخبری: روایتی ست که سده ای قبل بزرگی از کابل آمده جد بزرگوار حضرت میان شیر ربانی قدس سره العزیز را خوشخبری و مزده ولادت باسعادت و تولد حضرت مملوح داده بود و اسم مبارک حضرت صاحب نیز تجویز فرموده بود چون حضرت مولانا غلام رسول قصبه شرقپور رامسکن خود ساخت مش خواجه ابوالحسن خرقانی رحمتہ اللہ علیہ کہ قبل از تولد و ولادت سلطان العارفین خواجه بایزید بسطامی رحمتہ اللہ علیہ چون در خرقان تشریف می برد دم های طولانی می کشید و می فرمود: "بوی آمد دوست می آید" همیتطور حضرت بابا امیرالدین قبل از ولادت حضرت میان صاحب چون در شرقپور تشریف می آورد می فرمود: "خداوند مارا باکشف گفته است کہ درین بلاد پاک یک شیر خدا پیدا خواهدشد" چنانچه حضرت بابا امیرالدین رحمتہ اللہ علیہ در هر سال در شرقپور تشریف می آورد و رونق دیار محبوب رامی افزود.

بشارت دیگر: می گویند مجنوبی نیز سالهای قبل از ولادت حضرت میان شیر ربانی در اطراف واکناف شرقپور تشریف طواف می کرد و چون مردم از او وجه و سبب این طواف می پرسیدند اومی گفت: "دراین کوچه مردی از مقبولان درگاه پروردگار اعلیٰ پیدا خواهدشد من از بوی مست کننده او روح را مسرور و دل و دماغم را معطر می سازم".

روایت دیگر: "میان عبدالرشید صاحب" مقیم "چونیاں" روایت می کند کہ "میان غلام محمد" گفت کہ "حضرت خواجه امیرالدین رحمتہ

اللہ علیہ" بذریعہ کشف آگاہ شد و فرمود کہ در "شرقیپور" شیر خدایی پیدا خواهد شد سپس از این کشف "حضرت خواجہ صاحب موصوف" می فرمود کہ ما از بیست سال بہ "شرقیپور" می رویم و در این جستجو می باشیم کہ آن طائر لاهوتی را بہ نام خود بیاوریم و نسبت نقشبندیہ باو برسانیم۔

قند مکرر: "کرم شاہ صاحب" مقیم "بھویں کلاں" منطقہ حافظ آباد بہ صوفی محمد ابراہیم صاحب نامہ ای نوشت و دران گفت کہ ہشت سال قبل ما در "شرقیپور" رفتیم کسی سالخورده را بیرون شرقیپور دیکھیم از او پر سیلیم کہ این احوال (مرتب) حضرت میاں صاحب از کی می باشد؟ درپاسخ گفت: قبل از ولادت ایشان! پرسیدیم: چطور؟ گفت: درویشی (عارفی) اینجا آمدہ بود و اکثر و بیشتر درکوچہ پندر بزرگوار حضرت میاں صاحب می گشت۔ او دم طولانی می کشید، گویا کہ بوی خوش می شنید، از او پر سید نہ کہ چرا اینطور می کنید؟ گفت کہ در این کوچہ روحی می آید کہ او بندہ مقبول درگاہ خداوند کریم می باشد، از این درویش پرسیدیم کہ در کلام خانہ تولد خواهد شد، گفت درخانہ میاں عزیزالدین صاحب۔

روزی حضرت میاں شیر محمد صاحب المعروف شیر ربانی بہ مؤلف خزینہ معرفت (صوفی محمد ابراہیم قصوری) فرمود کہ — "چون در ایام طفلی بودم، جد بزرگوارم حضرت مولانا غلام رسول صاحب زبان خود را در دھانم دادہ بود۔" بقول صوفی محمد ابراہیم قصوری، جد بزرگوار حضرت میاں صاحب بزرگی بابرکت بود و ہمین طور حضرت شاہ کمال کیتھلی رحمۃ اللہ علیہ زبان مبارک خود را در دھان حضرت مجدد الف ثانی قلم سرہ العزیز نہادہ بود و ایشان آنرا مکیدہ بود و نسبت قادری بہ ایشان عطا فرمودہ بود۔

صاحب خزینہ معرفت می نگارد: — چون نخستین یا دومین بار بہ شرقیپور رفتہ بودم، این خبری عام بود و بسیار کسان سالخورده می گفتند کہ

حضرت میان صاحب ولی مادرزاد است۔ از ایشان نام دو تن یادم هست، یکی :
 میان امام الدین مونگا، خدای تعالیٰ امرزش کند، و دومی : حکیم امام الدین
 صاحب، خدا رحمتش کند۔ دیگر نیز از بزرگان بتواتر شنیدیم و این خبر
 مصدق می باشد که حضرت میان صاحب ولی مادرزاد بود۔

بالاخر در سال ۱۲۸۲ھ آن گل نوشگفته ورشک بهاران و قرار مضطرب و
 شکسته دلان به حکم خداوند قدوس درخانه حضرت میان عزیز الدین پیدا
 شد۔ پدر بزرگوار حضرت میان صاحب مردی باصفا و نیک و پارسا بود و
 مردم این ناحیه به او خیلی احترام می گذاشتند۔

چون تولد یافت حضرت مولانا غلام رسول که دران وقت زنده بود، حضرت
 میان صاحب را در آغوش گرفت و محبت کرد و زبان مبارک خود در دهان
 حضرت میان صاحب داد و حضرت میان صاحب آنرا مکید۔ حضرت مولانا غلام
 رسول حضرت میان صاحب را بسینه می گرفت و باربار می بوسید۔ بفرمان
 بزرگان خانواده و مطابق بشارت قبلی اسم مبارک حضرت میان شیر ربانی را
 شیر محمد گذاشتند۔

فصل دوم: در کودکی

حضرت میان شیر ربانی قدس سره

حضرت میان شیر ربانی رحمتہ اللہ علیہ ولی مادر زاد بود و در کودکی از بازی کردن بیزار بود و خلوت را دوست می داشت و شینا و شیفته اسم گرامی "اللہ" بود و این اسم رب العالمین را از هر چیز جهان زیاد تر می پسندید و عزیز تر می داشت.

حرفهای عارفه در کودکی: روایتی است که در پنج شش سالگی در قبرستان می رفت. چون والدہ ماجدہ می پرسید که کجا رفته بودی؟ حضرت صاحب می فرمود که برای ملاقات و زیارت بزرگان رفته بودم!
حالت مستانه: گاه بگاہ در جوش عشق الہی اینطور دیوانہ می شد کہ انگارہ ہارا در دہان خود می گناشت و این ہارا می خورد و گاہ دیگر چنہ جوشیدہ را بادہان می گرفتہ و فرمودہ کہ این چیزها نیز خداوند هستند.

ذوق ذکر الہی: می گویند کہ چون در مسجد تشریف می برد در گوشہ ای نشستہ "اللہ" "اللہ" می کرد. چون در خطاطی معو می گشت اسم اعظم "اللہ" و اسم مبارک "محمد" را قلمبند می فرمود. و بادستان نشستہ و یکزیان شدہ در ذکر الہی مشغول می شد.

روش عارفانہ در کودکی: بگفتہ صاحب خزینہ معرفت: حال ایشان در طفلگی مث حضرت جنید بغدادی قدس سرہ بود کہ نہ ہمراہ طفلان بازی می نمود و نہ ہمراہ ایشان نشست و برخاست می داشت بلکہ خلوت را می پسندید چون در مکتب رفت مزاج ایشان بہ کودکان مناسبت نمی گرفت در سہ چہار سال قرآن مجید و دیگر کتب مروجہ مکتب را خواند و

درنگاشتن نیز مهارت حاصل نمود۔

قند مکرر : حکیم علی محمد صاحب مقیم "بلوکی" از پدر بزرگوار

خود : حکیم پیر بخش روایت می کند کہ :- جد بزرگوار حضرت میان

صاحب رحمتہ اللہ علیہ مولانا غلام رسول صاحب ہرجزوی کہ از قرآن

مجید برای خواندن بہ حضرت میان صاحب می داد بکثرت اشک ورق آن در

چندروز پوسیدہ می گشت و چون جد بزرگوار ایشان راجع بہ این می پرسید

علاوہ از سکوت و گریہ جوابی نمی داد۔

حیا : میان امام الدین صاحب زرگر مقیم "شرقپور" می گوید کہ "حضرت

میان صاحب" در هنگام کودکی چون از کوچہ می گشت روی سر و

صورت خود نقاب می داشت و زن های کوچہ می گفتند کہ :- "در

کوچہ ما دختری متولد شدہ کہ بر رو نقاب گرفتہ راہ می رود"۔

وجد در ذکر الہی : روایتی ست کہ در کودکی بعد از نماز عشاء

حضرت میان شیربانی قلس سرہ ہمراہ محبان و دوستان بالای مسجد می رفت

و باذوق و شوق تمام در ذکر الہی مشغول می گشت و در حال ذکر در

جنبہ و جوش می آمد کہ وجد بر او طاری می شد و ناگاہ از سقف مسجد بر

زمین می افتاد ○

وارفتگی عجیب : وگاہی در شب از شهر بیرون می رفت و در کنار

خیابان نشسته در ذکر الہی معروض می شد۔ چون حالت ایشان متغیر می گشت

و در بی قراری دوستی رابا سینه می گرفت و از سینه مبارک حضرت

صاحب صدای "اللہ ہو" می شنیدند "سبحان اللہ"۔ این حال در کودکی

داشت۔

فصل سوم: در آموزش و پرورش حضرت میاں شیرربانی قدس سره

آغاز آموزش از آیات قرآن گشت: چون حضرت میاں شیرربانی قدس سره العزیز قابل راه رفتن شد، از آیات قرآن مجید آغاز آموزش کرد. کتاب ابتدائی (قاعدہ اول) را بزودی از بر نمود. زیر سرپرستی والدہ بزرگوارہ و عم مکرم حضرت میاں حمید الدین قرآن مجید را ناظرہ ختم فرمود. عم مکرم حضرت صاحب را در مدرسہ کودکان برد و نام ایشان ثبت کرد.

آموزش کلاس پنجم و کتب عربی و فارسی مروجہ آن روزگار: می گویند حضرت صاحب در مدرسہ خوش نبود. چون وقت مدرسہ تمام می شد، حضرت صاحب سوی مسجد رخ می نمود و در مسجد رسیدہ و سرخم کردہ در گوشہ می نشست. در مدرسہ تا کلاس پنجم ابتدائی آموزش و پرورش رسمی را اخذ نمود. چون مشیت رب کریم دیگر بود لذا از تعلیم مدرسہ فارغ التحصیل شدہ در تعلیم کتب عربی و فارسی مروجہ و متداولہ آن روزگار مشغول گشت و بکوششہای جد بزرگوار حضرت حافظ محمد حسین رحمۃ اللہ علیہ و عم مکرم حضرت حمید الدین رحمۃ اللہ علیہ در راه آموزش و پرورش گام می زد و در روایتی ست کہ از عم بزرگوار خود کلام مجید و چند کتب فارسی آموختہ بود و سپس نصاب مروجہ از بزرگان دیگر مثل حکیم شیر علی کہ شاگرد رشید مولانا غلام رسول بود نیز درس می خواند.

بہرہ مندی از عرفان الہی: معروف است کہ چون حضرت میاں شیرربانی قدس سرہ سیارہ (جزی قرآن عظیم) می خواند، اشکها از چشم مبارکش روان می گشت و سیارہ از آب رسیدگی خستہ می شد. چون جد بزرگوار سبب

اشک فشانی می پرسید، حضرت صاحب خاموشی اختیار می فرمود۔ گویا بزبان حال می گفت که خداوند کریم مرا عرفان خود نصیب فرموده است و من در یاد الهی معو و مستغرق گشته گریان می شوم ○

مهارت در فن خطاطی: حضرت مولانا شیرربانی قلم سره فن خطاطی را از وراثت آباء و اجداد یافته بود لذا در خوشنویسی و خطاطی مهارت خاصه پیدا کرده بود و در خط های گوناگون مشق می فرمود۔ در بیاض ها آیات قرآن و کلمات دیگر بالخصوص اسم اعظم "الله" (جل جلاله) و نام مبارک "محمد" (صلی الله علیه وسلم) ربا خیلی قشنگی و زیبایی خطاطی می فرمود۔ کاتبان و خوشنویسان ماهر این هارا دیده انگشت بلندان می گشتند۔ در این فن نیز مقصود حضرت میان صاحب فقط حصول و وصول الی الله بود۔ زیرا که فقط حمد و ثنای باری تعالی و نعمت رسول مقبول صلی الله علیه وسلم و اسمای نبوی را بانقش و نگار رقم و تحریر می فرمود و خط مبارک حضرت صاحب مظهره محبت الهی و عشق رسول مقبول بود۔

فصل چهارم: در عالم شباب

حضرت میان شیرربانی قدس سره

حضرت شیرربانی "محب صادق و عاشق حقیقی بود" در آغاز ورود به جهان در عشق الهی مستغرق گشته بود و چون حرف می زد، کلامش از عشق الهی مملو می بود و چون در مکتب می رفت، درسش یاد و ذکر الهی می بود ○ چون آغاز نگارش می نمود، دستش اسم الهی و نام گرامی "محمد مصطفی" صلی الله علیه وآله وسلم رقم می فرمود و چون همراه دوستان می نشست، اسم "الله" جل جلاله از زبان بلند می کرد و در خلوت و جلوت در ذکر الهی

مشغول می بود جوانی و عالم شباب حضرت صاحب[ؑ] نیز نمونه عالی فکر و عبادت و یاد الهی می بود:

قیاس کن ز گستان من بهار مرا

خلوت گزینی: چون حضرت شیررسانی رحمتہ اللہ علیہ از کودکی به حد جوانی وارد شد تاکنون نیز در قبرستان می رفت و در قبرهای شکسته و خراب شده می خوابید و کیف و لذت روحانی زیاد محسوس می کرد و در عالم آخرت مستغرق می گشت.

حالت سکر: حضرت میان شیررسانی در عشق الهی این طور فنا گشته بود که چون صدای چرخ می شنید در وجد می آمد و حالت سکر بر ایشان غلبه می کرد و درین حال بر هر کسی که نگاه می فرمود او نیز در وجد می آمد.

عربی در وجد آمد: یک نفر عربی در مسجد حضرت شیررسانی رحمتہ اللہ علیہ آمد چون حضرت میان صاحب[ؑ] را دید گفت: "این مجنون است." حضرت میان صاحب[ؑ] که همواره سرشار از می توحید می بود چون نگاه مخمور عرفانی سوی این عربی فرمود او در وجد آمد.

شفقت باخلق خدا: حضرت صاحب[ؑ] شبی به مادر بزرگوار خود فرمود که مرا سرد است مادر بزرگوار حضرت میان صاحب[ؑ] را العافی پوشانید بعد ازان فرمود: "مادر جان سرما تاکنون ایتیم می دهد." مادر بزرگوار فرمود: "امروز شمارا چه است؟" فرمود که آیا مهمانی در خانه داریم؟ مادر بزرگوار فرمود: "آری!" حضرت فرمود: "آنان را رخت خواب و غیره داده اند؟" "چرا نه؟" مادر گفت حضرت صاحب[ؑ] فرمود: "همراه اش اسبی است؟" مادر گفت: "آری همراه او اسبی ست که آن را بیرون بسته اند." حضرت صاحب[ؑ] فرمود: "مادر جان وقتی گه آن اسب از سرما محفوظ شد سرمای من نیز کم می شود." سبحان اللہ

یاری و کمک به مفلسان: حضرت صاحبؒ چون کسی مفلس را می دید که احتیاج به جامه دارد، از خانه جامه می آورد و او را می داد و چون می دید که کسی گرسنه است، از خانه طعام می آورد و به او می خورانید۔

تقوی کوشی: میگویند درویشی بویه نام فضل دینؒ که در مسجد حضرت میاں شیرربانی قلمس سره اقامت داشت، مردی بود خیلی متقی و نیک۔ طعام از خانه مشتبه هرگز نمی خورد و بر کسانی که اعتماد کامل داشت که رزق ایشان حلال و طیب است، از ایشان آرد می گرفت و بدست خود نان می پخت۔ حضرت میاں صاحبؒ نان خود به او می داد و نانی که او می پخت، آنرا تناول می فرمود۔

دوست و مسکین پروری: حضرت میاں شیرربانی قلمس سره خیلی دوست پرور و مسکین نواز بود۔ اکثر و بیشتر از بازار و دکان ها چیزهای خورش و نوش می آورد و دوستان و مسکینان که احتیاج مند می بودند، را مجانی می داد و این کار خیر تاحد می کرد که مقروض می گشت۔

بشارت غیبی: روزی پدر بزرگوارؒ حضرت میاں صاحبؒ وقت سحری بر اسبی سوار شده به کاری خود تشریف می برد که کسی لگام اسب او گرفت و گفت: "پسری را که شما دیوانه خیال می کنید و با او نا راحت می شوید، روزی مرد اقبال مند و صاحب مرتبه ای خواهد گشت و نام او خیلی شهرت خواهد یافت مگر شما آن را نخواهید دید"۔

پدر بزرگوارؒ حضرت میاں صاحبؒ ازین بشارت غیبی، از مستقبل و آینده روشن و شاندار پسرش آگاه شد و بعد ازین همواره با حضرت میاں صاحبؒ خیلی مهربان می بود و وامهای (که حضرت میاں صاحبؒ برای کمک و یاری دوستان و مسکینان و احتیاج مندان می گرفت) حضرت میاں صاحبؒ را ادای نمود۔

قبولیت دعا: بگفته تنکره نگاران حضرت شیرربانی قلمس سره روزی در

هوای تابستان گرم بر سقف مسجد نشسته بود ناگه در حال سکر آمد و از سایه بلند شده در آفتاب رفته بر زمین دراز کشیده و از بان مبارکش می فرمود که باید ما از گرمای مولا کریم نیز لطف اندوز بشویم۔ بعد ازان از گرما و آفتاب عرق از بدن مبارک حضرت صاحب چکیدن گرفت و حضرت صاحب ایستاده گشته نشست و نگاهش به آسمان کرده گفت : خداوندا اکنون باران بده و هوا را سرد بفرما که برای تو مشک نباشد! می گویند که همون وقت بر آسمان پاره ای ابر نمودار گشت و باران آمد حضرت میان صاحب قلم سره از سقف مسجد پائین آمد و بادوستانش نشسته گریه می کرد و استغفار می خواند و می فرمود: "نمی دانم که خداوند باران دادن می خواست یا نه؟ چرا من خواهش این کردم؟" تا روزهای زیاد همین کلمات تاسف آمیز بر زبان مبارکش جاری می بود و به عجز و انکسار خود اشکها می ریخت۔

شهبسوار بلند مرتبه ای : حضرت میان شیررسانی قلم سره از آغا زعمرش خیلی دوستدار سوار شدن بر اسب می بود۔ اسبی تند و تیز و بدخو چون در رکاب حضرت می آمد و حضرت صاحب لگام او گرفته بر آن سوار می گشت آن اسب مطیع و فرمانبردار حضرت صاحب می شد۔ می گویند که برخی مردمان حضرت میان صاحب را "ملک الموت" اسبان می گفتند۔

باری مردم از ده دیگر بر موقع ازدواج عزیززی در شرقپور شریف آمدند و همراه ایشان اسبی بدخو بود۔ چون آنان داستا نهی شاهسواری حضرت میان صاحب قلم سره شنیده بودند لذا برای آزمائش و امتحان حضرت صاحب اسب بدخوی خود را در حضور حضرت صاحب آوردند و گفتند که لطفاً بر این اسب سوار بشوید۔ حضرت میان صاحب فوراً بر اسب مذکوره سوار گشت و اسبی که به بدمزاجی خود معروف بود و هرگز نمی گناشت که کسی بزودی و به آسانی بر پشتش سوار شود، اصلاً نمی نکشید و از جای خود پائی نبرداشت و مطیع و فرمانبردار حضرت صاحب گشت و حضرت صاحب هر

53471

جانبی که لگامش می کرد، آن طرف راه می رفتند چون مردم این کرامت حضرت صاحب دیدند، فوراً در عقیدتمندان حضرت صاحب شام گشتند اندازہ ارادہ یا قوت: قاضی ضیاء الدین لاہوری روایت می کند کہ مولوی یار محمد مرحوم فرمود کہ باری حضرت میان صاحب بموضع "چونیاں" تشریف بردند وقت برگشتن حضرت میان صاحب کسی اسبی برای سوار شدن حضرت میان صاحب آورد و آن اسبی بود بسیار تیز رفتار و زور آور، ولی حضرت میان صاحب این را در خاطر نیاورد و چون اسب نزد حضرت میان صاحب آمد، حضرت میان صاحب بر پشتش دست مالید و بر آن سوار گشتند اسب هیچ حرکتی ناشائسته نکرد و بہ آرام راه رفت پس حضرت میان صاحب از "چونیاں" جائی دیگر سفر کرد و گویا در حجرہ شاہ مقیم تشریف برد۔

فصل پنجم: در بیعت مرشد تا عطا یافت

راه روان جادہ عرفان و تصوف هموارہ می خواهند کہ ہر نفسی ایشان در محبت و ذکر و عبادت الہی صرف گردد۔ لہذا ایشان در عبادت و ریاضت معو می شوند و در رہنمائی مرشدان کام و مکمل این منازل و مراحل را باکمال صدق و صفا طی می کنند۔ ایشان می دانند کہ هیچ عبادت و ریاضت کہ خلاف سنت خیر الانام صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم باشد، مقبول نمی گردد:

خلاف پیمبر کسی راگزید کہ ہرگز بمنزل نخواہد رسید
شجرہ طریقت حضرت شیرربانی قلس سرہ: حضرت میان
شیرربانی قلس سرہ چون از علوم ظاہری کسب و اخذ نصیب خود کرد،
بر دست مبارک حضرت بابا امیرالدین نقشبندی رحمۃ اللہ علیہ (ساکن

کوئلہ پنجو بیگ) بیعت نمود کہ یکی از بزرگان و عارفان سلسلہ عالیہ نقشبندیہ مجددیہ بود زنجیرہ و شجرہ طریقت حضرت میاں شیرربانی قرار زیر است:

حضرت میاں شیرربانی شیر محمد رحمۃ اللہ علیہ مرید حضرت خواجہ امیرالدین قلم سرہ (م ۹ ذیقعد ۱۳۳۱ھ کوئلہ پنجو بیگ بخش شیخوپورہ) و ایشان مرید حضرت خواجہ امام علی شاہ قلم سرہ (م ۱۳ اشوال ۱۳۸۲ھ) و نیز ایشان استفادہ از خواجہ صادق علی شاہ قلم سرہ فرزند و جانشین حضرت خواجہ امام علی شاہ قلم سرہ کردہ بود و حضرت خواجہ امام علی شاہ قلم سرہ (کہ مزار ایشان در رتڑ چہتر مکان شریف نزد گورداس پور ہند واقع است) مرید حضرت خواجہ قاضی احمد نمائی قلم سرہ (م ۱۲۲۳ھ) کہ ساکن موضع قاضی گوٹہ احمد علاقہ سند) و ایشان مرید حضرت خواجہ محمد زمان قلم سرہ (م ۴ ذیقعد ۱۸۸۸ھ ساکن لواری شریف بخش بدین سند) و ایشان مرید حضرت خواجہ شیخ محمد تتوی قلم سرہ (م ۹ ذوالحجہ مکہ مکرمہ) مرید حضرت محمد حنیف پارسا قلم سرہ (م یکم صفر ۱۰۲۳ھ بامیان از توابع کابل) و نیز از روحانیت حضرت خواجہ زکی قلم سرہ (م ۱۳۳۳ھ کجی لائخی) استفادہ فرمود و حضرت خواجہ محمد حنیف پارسا قلم سرہ مرید حضرت خواجہ عبدالاحد قلم سرہ (م ۲۷ ذوالحجہ ۱۲۲۶ھ سرحد شریف) کہ ایشان بیعت و مرید پند بزرگوار خود حضرت خواجہ محمد سعید (م ۲۸ جمادی الثانی ۱۰۷۰ھ سرحد شریف) و سپس از عم بزرگوار خود حضرت خواجہ محمد معصوم (م ۹ ربیع الاول ۱۰۷۹ھ سرحد شریف) نیز استفادہ روحانی فرمودہ است و خواجہ محمد سعید قلم سرہ مرید حضرت امام ربانی مجدد الف ثانی شیخ احمد فاروقی سرہندی قلم سرہ (م ۲۸ صفر ۱۰۳۳ھ سرحد شریف) و ایشان مرید حضرت خواجہ محمد باقی باللہ قلم سرہ (م ۲۵ جمادی الثانی ۱۰۱۲ھ دہلی شریف) و ایشان مرید حضرت خواجہ محمد انکنگی قلم سرہ (م ۲۲ شعبان اعظم ۱۰۰۸ھ موضع اکنہ نزد بخارا) و ایشان مرید حضرت مولانا محمد درویش

قلم سرہ (م ۲۹ محرم ۹۰۷ھ ' استقرار مضافات بلوراء النہر) وایشان مرید حضرت مولانا زاہد
 ولی قلم سرہ (م یکم ربیع الاول ۹۳۹ھ ' موضع و حش) وایشان مرید حضرت خواجہ
 عبداللہ احرار قلم سرہ (م ۲۹ ربیع الاول ۸۹۵ھ ' سرتد) وایشان مرید حضرت مولانا
 یعقوب چرخى قلم سرہ (م ۵ مفر ۸۵۱ھ ' حلفتو) وایشان مرید حضرت خواجہ
 علاء الدین عطار قلم سرہ (م ۲۰ رجب ۸۰۲ھ ' موضع چغانیان) وایشان مرید امام
 الطریقت و الشریعت بانى سلسلہ نقشبندیہ حضرت خواجہ بہاء الدین
 نقشبند قلم سرہ (م ۳ - ربیع الاول ۷۹۱ھ ' قعر عارفان، بخارا) وایشان مرید حضرت
 خواجہ امیر کلال قلم سرہ (م ۸ جمادی الاول ۷۷۲ھ ' "سورخا" نزد بخارا) وایشان
 مرید حضرت خواجہ بابا سماسی قلم سرہ (م ۱۰ جمادی الثانی ۷۵۵ھ ' موضع "سماں" نزد
 بخارا) وایشان مرید حضرت خواجہ رامیتنی قلم سرہ (م ۲۸ ذی قعدہ ۷۲۱ھ ' خوارزم
 منطقہ بخارا) وایشان مرید حضرت خواجہ محمود انجیر مفنوی قلم سرہ (م ۷۱۵
 ھ ' انجیر قند) وایشان مرید حضرت عارف ریوگری قلم سرہ (م یکم شوال ۶۱۶
 ھ ' "ریوگر" نزد بخارا) وایشان مرید حضرت خواجہ عبدالخالق غجدوانی قلم سرہ
 (م ۱۲ ربیع الاول ۵۷۵ھ ' نجد دان) وایشان مرید حضرت خواجہ یوسف ہمدانی
 قلم سرہ (م ۲۷ رجب ۵۳۵ھ ' مرو) وایشان مرید حضرت خواجہ ابو علی فارمدی
 قلم سرہ (م ۳ ربیع الاول ۴۷۷ھ ' طوس) وایشان مرید حضرت خواجہ ابوالحسن
 خرقانی (م ۱۰ محرم ۴۲۵ھ ' خرقان) وایشان مرید حضرت بایزید بسطامی قلم سرہ
 (م ۱۳ شعبان ۲۶۱ھ ' بسطام) وایشان مرید حضرت امام جعفر صادق قلم سرہ (م ۱۵
 رجب ۱۳۸ھ ' مدینہ منورہ) وایشان مرید حضرت امام قاسم بن محمد ابی بکر رضی
 اللہ تعالیٰ عنہ (م ۱۳ جمادی الاول ۱۰۱ھ ' مدائن) وایشان مرید حضرت سلمان فارسی
 رضی اللہ تعالیٰ عنہ (م ۱۰ رجب ۲۳ھ ' مدائن) وایشان مرید صدیق اکبر حضرت
 ابوبکر صدیق رضی اللہ عنہ (م ۲۳ جمادی الثانی ۱۳ھ ' مدینہ منورہ) وایشان مرید
 سید المرسلین و خاتم النبیین و رحمۃ للعالمین سیدنا و شفیعنا و سلیمان فی
 الدارین حضرت محمد مصطفیٰ صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم وصال مبارک (م ۱۲)

در خدمت حضرت سعادت علی رحمتہ اللہ علیہ : حضرت میان شیرربانی در عبادت و ریاضت مشغول می بود و جستجو می کرد که بیعت مرشدی بکند که کامس و مکمل باشد بزرگی از خانواده حضرت میان شیرربانی تعلق روحانی به "حجره شاه مقیم" داشت لذا در آغاز به "حجره شریف" در خدمت حضرت پیر سعادت علی سجاده نشین حجره شاه مقیم رفت حضرت پیر سعادت علی چون دانست که حضرت میان صاحب برای بیعت نمودن با ایشان آمده است فرمود: مرشدی بلند مرتبه و کاملی رابجو که ما از دستگیری عاجز آمده ایم۔

بیعت با حضرت بابا امیرالدین نقشبندی : در آن روزها حضرت بابا امیرالدین نقشبندی قلمس سره اکثر و بیشتر از "کوئله شریف" به "شرقپور شریف" نزد جد بزرگوار حضرت میان شیرربانی تشریف می آورد و در خانه ایشان که قریب مسجد شرقپور بود اقامت می فرمود مدتی در شرقپور شریف قیام می کرد و بعداً به خانه خود در کوئله شریف برمی گشت۔

حضرت بابا امیرالدین نقشبندی از عارفان بلند مرتبه و کامس مکمل سلسله عالیہ نقشبندیہ مجددیہ بود روزی باتصرف روحانی حضرت میان شیرربانی قلمس سره را جانب خود کشید حضرت میان صاحب همون وقت بیعت ایشان کرد و در مریدان و عقیدت منان ایشان شامس گشت حضرت بابا امیرالدین توجه خصوصی روحانی بر حضرت میان صاحب نمود و تلقین ذکر و وظائف سلسله عالیہ نقشبندیہ مجددیہ فرمود حضرت میان صاحب در حالت جذب و سکر آمد و بیخود شده گریبان چاک نموده در عالم بیقراری بر در مساجد می رفت و در ذکر الہی مشغول شدہ "اللہ اللہ" می فرمود و در بیابان ها می رفت و در ذکر و فکر و عبادت الہی و ریاضتہای شاقہ می نمود و مدتہای زیاد در عالم سکر بود۔

طی منازل عرفانی : ہموارہ خلعت پیر و مرشد می کرد و در سہای روحانی کہ از پیر و مرشد می گرفت، آنہار اکاملاً در معمولات خود شامس می کرد لہذا در وقت خیلی کم در ادای اشتغال سلسلہ نقشبندیہ مجلدیہ کمال حاصل نمود لطایف شش گانہ ادا فرمود و منزل سلطان الذکر طی نمود و مہارت خاصہ در فکر نفی و اثبات و طریقہ یادداشت حاصل کرد و در اتباع سنت خیرالانام مستغرق شدہ منازل فنا فی الشیخ و فنا فی الرسول و فنا فی اللہ را طی نمود۔

چون پیر و مرشد حضرت میاں شیر ربانی قلس سرہ را در معراج کمال دید، حضرت میاں صاحب را در حضور خود طلب فرمود و تحریر عطای خلافت بہ حضرت میاں صاحب پیش نمود۔ حضرت میاں صاحب عرض کرد: "حضرت من برای خلافت مرید نگشتہ بودم بلکہ مقصودم این بود کہ از فیض و برکت بیعت شما بنلہ معبود حقیقی بشوم"۔ حضرت بابا امیرالدین نقشبندی معذرت حضرت میاں صاحب را شرف قبولیت بخشید۔

کسب علوم ظاہری و نقلی از مرشد خود : حضرت بابا امیرالدین قلس سرہ اکثر و بیشتر در شرقپور تشریف می آورد و حضرت میاں شیرربانی قلس سرہ ہموارہ شب و روز خلعت پیر و مرشد خود می کرد باری حضرت امیر الدین بہ مرید صادق خود حضرت میاں صاحب را فرمود کہ زیر سرپرستی من کتب سیر و سوانح انبیاء و عرفاء و طریقت و شریعت را مطالعہ بکنید۔ لہذا حضرت میاں صاحب ارشاد مرشد و شیخ خود را تعمیل کرد و این طور کسب علوم ظاہری و نقلی را نیز بلا واسطہ از مرشد کامس و مکمل خود اخذ نمود۔

عطای خرقہ خلافت : مرشد و شیخ مشفق و کامس بر حضرت میاں شیرربانی قلس سرہ خیلی لطف و شفقت و عنایت می فرمود۔ چون "خلافت نامہ" تحریر فرمودہ بہ حضرت میاں صاحب خرقہ خلافت پوشانیدن

میخواست، حضرت میان صاحب خاموش می ماند یا معذرت می کرد. روزی بر موقع مناسب به خلعت مرشد خود التماس نیز کرده بود که مخلوما من خودم را لائق و سزاوار این مرتبت نمی دانم و معذرت می خواهم.

دو و نیم سال همین طور گذشت. روزی حضرت بابا امیر الدین حضرت میان صاحب را طلب کرده فرمود: "اگر مرا مرشد خود خیال می کنید، گفته من را قبول کنید و مزید پس و پیش نکنید. اکنون وقت من قریب است و نوبت کار شمامی آید لذا هر جائیکه می گویم آنجا بروید و خلعت مردم و خلعت خدا بکنید. در همین فلاح شمامست و یقین بکنید که ازین فریضه و کار هیچ چیز افضل تر نباشد. هر چه دارید در تقسیم آن بخل نکنید و هر چه ندارید از خالق و پروردگار امید داشته باشید که شمارا حتماً می دهد. هر چه طلب می کنید نصیب خود رامی یا بید و اکنون جای فرار برای شما نیست."

پس حضرت بابا امیرالدین نقشبندی قلم سره بلمست مبارک خود خرقه خلافت به حضرت میان شیربانی قلم سره را پوشانید و دستار روی سر مبارک ایشان بست. حضرت میان صاحب سند خلافت و دستار و خلعت خلافت را بسرو چشم فرسوده و دربارگاه خداوند سجده شکر بجا آورد.

بنای خانقاه نقشبندیه در شرقپور شریف: بعد از عطای خرقه خلافت حضرت بابا امیرالدین نقشبندی قلم سره حضرت میان شیربانی قلم سره را فرمود که در شرقپور بروید و مردم را در راه حق رهنمائی بفرمائید. لذا حضرت میان صاحب از خانقاه پیر و مرشد به شرقپور شریف تشریف آورد و بر مسند ولایت متمکن گشت و در شرقپور شریف بنیاد خانقاهی از سلسله عالیه نقشبندیه مجلدیه نهاد و در رهبری و رهنمائی طالبان حق مشغول شد. در مدتی کم و قلیل شهره این خانقاه در همه منطقه و کشور معروف گشت و مردم از راه های دور شبه قاره پاک و هند به جانب این خانقاه می دویدند و

این سلسله تاکنون جاری ست۔

افتخار مرشد: حضرت بابا امیرالدین قلم سرہ مرشد حضرت میان شیرربانی قلم سرہ می فرمود کہ اگر خداوند از من پر سید کہ از دنیا چہ آورده اید؟ من "شیر محمد" (حضرت میان شیرربانی) را در حضور خداوند پیش خواهم کرد۔ "سبحان اللہ"۔

فصل ہشتم: در مسافرت های روحانی

حضرت میان شیرربانی قلم سرہ همواره در شرقپور شریف می بود زیرا کہ مردم از راه های دور و دراز بہ شرقپور شریف می آمدند و معروف شدہ بود کہ خانقاہ نقشبندیہ مجددیہ شرقپور شریف از وجود مسعود حضرت میان شیرربانی رحمۃ اللہ علیہ نشان و وسیلہ مشک کشایی و غمگساری خلقت خدا می باشد۔ لہذا حضرت میان صاحب خلیلی کم بہ مسافرت می رفتند۔ مردم نمی گناشتند کہ حضرت صاحب از شرقپور شریف بیرون برود و حضرت میان شیرربانی قلم سرہ نیز بامعمولات خویش خلیلی علاقہ مند بود و ہمیشہ در عبادت الہی مستغرق و در تبلیغ و آموزش طالبان حق و مریدان و عقیدتمندان خویش مشغول می بود۔

باز ہم با پابندی خاصہ در "قصور" می رفت و سفر لاهور برای زیارت درگاہ حضرت شیخ ابوالحسن علی ہجویری معروف بہ "داتا گنج بخش" رحمۃ اللہ علیہ و مسافرت بہ پیشاور برای زیارت مقبرہ حضرت شاہ محمد غوث قادری معمول ایشان گشتہ بود و با آغا شاہ سکندر قادری نیز ملاقات کرد۔ با حضرت خواجہ محمد باقی باللہ قلم سرہ و حضرت مجدد الف ثانی شیخ احمد فاروقی سر ہندی قلم سرہ عقیدت و محبت خاصہ داشت لہذا بارہا بہ مسافرت های دہلی و سرہند شریف (ہند) تشریف می برد۔ سفر های روحانی

پانی پت (ہند) برای زیارت درگاہ غوث علی شاہ پانی پتیؒ کردہ بود و مسافرت
 روحانی کرنال (ہند) نیز فرمود۔ درمولتان برای زیارت درگاہ حضرت خواجہ
 بہاء الحق والدین زکریا مولتانہ تشریف می برد و مسافرت بہ بریلی (ہند)
 باملاقات کردن با اعلیٰ حضرت شاہ احمد رضا خان بریلوی رحمۃ اللہ علیہ
 نیز کردہ بود۔ برای زیارت مزار حضرت قاضی احمد دعائی قلم سرہ در موضع
 قاضی گوٹہ احمد، منطقہ سند تشریف بردہ بود و در قصبہ بیر بل شریف
 (بخش سرگودھا) و قصبہ لہ شریف (بخش جہلم) نیز رفتہ است۔ دو بار
 مسافرت گولڑہ شریف (بخش راولپنڈی) کردہ بود و با حضرت پیر محمد علی
 شاہ ملاقات روحانی فرمودہ بود۔

درخانہ های مریدان و ارادتمندان قیام کردن ہر گز پسند نمی فرمود۔
 ارادتمندانی خیلی کم را شرف مہمان نوازی حضرت میان شیر محمد ربانی
 قلم سرہ نصیب گردیدہ است۔

فیضان مبارک

فصل اول در اتباع سنت

حضرت میاں شیرربانی قلم سره پیکر اتباع سنت بود در هر قول و فعل پاسداری سنت رسول مقبول صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم می کرد اگر کسی عملی خلاف سنت می نمود و حضرت میاں صاحب آن را می دید اظہار ناراحتی و ناگواری زیاد می فرمود در هر کاری و فعلی می خواست که سنت خیر الانام صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم جاری و ساری باشد در نماز صفہارا بمطابق سنت با دست مبارکش درست و راست می فرمود در عبادت و ریاضت و گفتار و کردار و آداب و معاشرت و نشست و برخاست و وضع و قطع خویش همواره سنت رسول اکرم صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم را دوست می داشت غرضیکہ در ہر لمحہ زندگانی خود تفسیر عملی آیہ کریمہ: "اطیعوا اللہ واطیعوا الرسول" می بود۔

چون کسی عملی خلاف سنت می کرد حضرت میاں صاحب آنرا بنظر حقارت می نگریست و عزت و احترام او هرگز نمی کرد و اکثر و بیشتر می فرمود کہ اگر مسلمان عمل خلاف سنت و غیر مشروع را بیند باید مثل گرگ گرسنه کہ بر بز حملہ آور می شود بر مخالف پیغمبر اکرم و تارک سنت بہ افتد۔

حضرت میاں شیرربانی قلم سره در زندگانی مبارکش روح و معنویت اتباع سنت را تازه نمود هر کسی کہ در خلعت ایشان حاضر می گشت او را تکیلمی فرمود کہ در اتباع سنت رحمت دو عالم صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم کو شان باشد کہ کامرانی دو جهان در پیروی سنت می باشد حضرت

میان صاحبِ محب و عاشق صادق آنحضرت صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم بود۔ اکثر در حال سکر می فرمود که ما از رسول اکرم صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم آگاہ هستیم و چون در حال صبحومی آمد، می فرمود: "بعد از خدا بزرگ توئی قصه مختصراً"۔

شادروان (مولوی) میان سر محمد شفیع برادر خاله زاد حضرت میان شیر ربانی قلم سره بود۔ باری حضرت میان صاحب پیش خاله خود به لاپور تشریف برد و به خاله خود فرمود: "خاله جان چه پسری مخنث زائیده اید که نه ریش دارد و نه سبیل! اگر امروز او ریش می داشت، چون در کونسل (کمیته) انگلیسیه می نشست، چقدر قشنگ می بود و از شکر و صورتش چه رعب و دببہ اسلام بردل انگلیسیها نقش می گشت و انگلیسیها می دانستند که مسلمان اینقدر بارعب و باوقار می باشند، مگر تاسف می خورم که او (میان محمد شفیع) عیسائی (نصرانی) گشته است (یعنی شکر و صورتش مثل مسلمانان ندارد)۔"

حضرت میان صاحب باری به سر محمد شفیع فرمود: "دلم نمی خواهد که اسم شما برزبان رانم۔ اسم شما چقدر قشنگ است۔ رعایت اسم شما بکنید و بسگالید و بفهمید که صورت پدر شما چقدر عالی بود۔ امروز شما آن طور شکر و صورت هارا دوست ندارید۔ درحقیقت این هم خطای همون بزرگان هست که شما در ولایت (لندن) فرستاده اند۔ اگر ایشان شما را آنجا نمی فرستادند، شکر و صورت شما هرگز مسخ نمی شد"۔

روزی افسری از اداره قطار (ریلوے سپریشنٹنٹ) در خدمت حضرت میان شیرربانی قلم سره آمد که ریش و سبیل تراشیده و بر سر کلاه اداری و محکمانه داشت۔ حضرت میان صاحب از او پرسید که شما چقدر حقوق (تنخواه) می دهند؟ گفت: "هزاریا یازده صد روپیه!" حضرت میان صاحب لطمه ای زور دار طوری بر رخسارش زد که کلاه اش دور افتاد و سپس فرمود

کہ آیا این ہزار روپیہ شمارا از ”منکر و نکیر“ محفوظ خواهد داشت و ”
پلمراط“ را بوسیله همین عبور خواہی کرد؟ و آیا وقت حساب و کتاب
در محشر رشوہ دادہ درجنت خواہی رفت؟ آیا مسلمانی ہمین است؟ ہمہ
فرزندان انگلیسیہا اند و در انگلستان فرزندان بدون پدر ہمین طور می باشند۔
اہل دنیا کافران مطلق اند

روز و شب در بق بق و در رق رق اند

اہل دنیا چہ کھین و چہ مھین

لعنت اللہ علیہم اجمعین

اہل دنیا چون سگ دیوانہ اند

دور شو زیشان کہ بس بیگانہ اند

باز فرمود :- ”آقا پاسداری قانون خداوند چیزی ست‘ آنرا کسی ادائیگی کند

کہ خالق و مالک خویش را احترام بگذارد۔“ این افسرہ از بیان مبارک و

تنبیہ حضرت میان صاحب“ خیلی متاثر گردید و در آیندہ حالت خود را

درست نمود۔

فصل دوم: در ارشاد و تبلیغ دین: اکثر عالمان در خدمت حضرت میان

شیرربانی قلم سرہ حاضر می گشتند۔ حضرت صاحب“ از ایشان می پرسید

اکنون حال پاسداری شریعت چہ طور است؟ برخی می گفتند اکنون حال

پاسداری شرع خیلی خوب است! مردم نماز ہامی خوانند و روزہ ہامی گیرند۔

حضرت میان صاحب“ می فرمود کہ وضع حقوق مردم چطور است؟ پدر

دشمن پسر و زن دشمن خوانند و ہمسایہ دشمن ہمسایہ می باشد! آیا ہمین

پاسداری شرع است؟۔ چشمہای مردم عالمان وازمی شد و ایشان در ہوش می

آمدند و می گفتند: آری‘ حضرت صاحب“ مردم شرع و قرآن عظیم را پس پشت

گناشتہ اند۔ باز حضرت میان صاحب“ می پرسید: ”آیا بیست سال قبل ازین‘

حالت مردم ہمین بود؟“ عرض می نمودند: ”نہ‘ حضرت صاحب“ قبل ازین در

مردم محبت و خلوص و همدردی بوده که الان اصلاً مفقود است۔ حضرت
میان صاحب می فرمود که این همه اثر انگلیسیهاست (یعنی اثر حکمرانی و
ثقافت نصاری بر مسلمانان می باشد)

روش پند و اندرز : روزی حضرت میان شیررسانی قلم سره در "حجره
شریف" تشریف برد۔ این ده پیر خانه بزرگان حضرت میان صاحب بود۔ دید
که سجاده نشین خانقاه حجره شریف ریش تراشیده دارد و اهتمام اوقات نماز
نیز ندارد و برای شکار و صید تفنگ و سگ و غیره داشته باشد۔ حضرت میان
صاحب به او فرمود : این چه طرزی ست که شما اختیار نموده اید؟ آیا آبا و
اجداد شما اینطور می کردند؟ یا این سنت رسول مقبول صلی اللہ علیہ وآلہ
وسلم و طریقہ حضرت علی رضی اللہ تعالیٰ عنہ می باشد۔

جناب سجاده نشین چون این حرفهای حضرت میان صاحب شنید خیلی
شرمندہ گشت و زار و قطار گریستن آغاز کرد و گفت "من همه خلاف
روش بزرگان خود کرده ام، الان توبہ می کنم و در آینده اینطور کار هانمی
کنم و بردست شما توبہ می کنم"۔

طرز اصلاح احوال مردم : چون حضرت میان شیر ربانی قلم سره کسی
رامی دید که در او عیبی ست، او را بلا تردد مطلع می فرمود، حاکم بود یا
معکوم و مسکین بود یا مالدار و مسافر بود یا هم شهری و رشتہ دار بود یا
غیری، او را بهر طوری از عیبش آگاه می ساخت۔ مردم حرفهای حضرت میان
صاحب را برضا و رغبت می شنیدند چراکه می دانستند که کسی که با
ایشان نصیحت می فرمود او حضرت میان شیررسانی می بود که خودش نمونه
کامل اتباع سنت مصطفیٰ علیہ الصلوٰۃ والسلام پیش می نمود۔

علامہ اقبال لاهوری در حضور حضرت شیررسانی قلم سره :
روایتی ست که باری علامہ اقبال لاهوری (شاعر مشرق و مفکر اسلام جهانی)
برای زیارت حضرت میان صاحب به شرقپور شریف آمدہ بود۔ حضرت میان

صاحب قلص سره چون علامه اقبال را دید، فرمود کہ اقبال گاہ بگاہ می آید (یعنی هر روز نمی آید) و بعداً فرمود کہ حجام را بیارید کہ من ریش خود را بقرا ششم۔ این انداز و روش تبلیغ حضرت میان صاحب بود کہ اقبال را احساس می داد کہ شما سنت مصطفی صلی اللہ علیہ وسلم یعنی ریش ندارید۔ علامه اقبال اشاره حضرت میان صاحب را فهمید و درک کرد و گفت کہ حضرت باید از گناه نفرت نکرد نہ کہ از گناهگار! ولی چون اقبال حرفهای حکمت آمیز حضرت میان صاحب را شنیده همون وقت در چشمش اشکها روان گشت۔

حضرت میان صاحب شفقت و محبت زیاد به اقبال فرمود و توجه او رابه سوی امور شرعی نمود۔ میگویند کہ علامه اقبال تاملتی زیاد نشسته گریان بوده و تاسف می خورده کہ او در آخر عمرش زیارت حضرت میان صاحب نموده است۔ روایتی ست کہ علامه اقبال در مدح حضرت میان صاحب قطعہ گفت و در حضور حضرت صاحب آن را خواند ولی حضرت میان صاحب حسب معمول از کسر نفسی خود آن قطعہ (کہ در ستایش ایشان بود) را نہ پسندید و سپس اقبال نیز آنرا از ذهنش فراموش کرد۔

ابر شفقت حضرت میان صاحب: ابر شفقت حضرت میان شیرربانی مش باران می بارید و در حضور حضرت میان صاحب فقط مسلمانان نمی آمدند بلکه مردم غیر مسلم نیز برای زیارت ایشان حاضر می گشتند۔ حضرت میان صاحب با هر کس رفتار خوب و مساوی می کرد و در خانقاه ایشان همه کسان عزت و حرمت می یافتند۔

باری شخصی کہ منہباً سیکه (سیک) بوده در خانقاه حضرت میان صاحب حاضر گشت۔ گویا مردمان زیاد در خدمت حضرت صاحب موجود بودند۔ لذا این سیکه (سیک) در گوشه ای خاموش گشته نشست۔ مدتی سرش را خم کرده نشسته و سپس بلند شد و قریب حضرت میان صاحب آمد

و اجازه رفتن طلبیده گفت: "حضرت صاحب' خداوند شما را اجر بدهد' کاری که از سالها درست نمی شد' اکنون در حضور شما درست شده است" گویا او را نوبت به عرض گزاری نیز نشد ولی دلش قرار یافت. "سبحان الله".

سیکھ مسلمان گشت: باری حضرت میان شیررسانی قلمس سره در سرهند شریف (هند) برای زیارت مزار مقلس حضرت مجدد الف ثانی امام ربانی شیخ احمد فاروقی سرهنلی قلمس سره می رفتند در راه بریک ایستگاه قطار حضرت صاحب' پیاده گشت که برای وضو آب بگیرد چون آب وضو گرفته حضرت میان صاحب' برگشت جوانی خوش وضع و صورت را در لباس ارتشی ملبوس در اطاق قطار ایستاده دید. حضرت میان صاحب' نگاه خاص به سوی این جوان فرموده به او خطاب نمود: "ای جوان آیا صورت شما مثل مسلمانان می باشد؟" جوانی که سیکھ (سیک) بود' اصلاً" توجه به جانب حضرت صاحب نکرد و با تنلی و ترشرونی گفت: "برو' ای بزرگ' کار خود بکن" گویا نمی دانست که حضرت میان صاحب' داشت کار خود را انجام می داد قطار بوق زد و به راه رفت.

ناگاه همون جوان که سیکھ بود' دویده در اطاق قطاری حضرت میان صاحب' وارد گشت و بر قدم مبارک ایشان افتاده' عرض گزار شد: "حضرت مرا مسلمان بسا زید!" حضرت میان صاحب' با کمال محبت و شفقت او را به سینه خویش گرفت و فوراً" مسلمانش کرد.

انداز ارشاد و تبلیغ: روش و طرز ارشاد و تبلیغ حضرت میان شیررسانی خیلی عمده و دلنشین و عالی بود و طرز گفتار ایشان شیرین و دلکش بود ایشان خیلی نرم و سهل و ساده بصورت کلمات مسجع حرف می زد سلاست و بلاغت حرفهای ایشان در حال خشمگینی نیز برقرار می بود انداز گفتار اینقدر دلنشین بود که تاثیرش دررگ و ریشه شنونده باخل می گردید.

واقعات پیشمار سلف صالحین بہ حضرت صاحبؑ را از بر بود و از آنها بہ مردم مثال ہی آورد و تلقین و ہدایت ہی نمود۔ چون مردم واقعات پرتاثیر و فکر انگیز صالحان و عارفان از زبان مبارک حضرت میان صاحب ہی شنیدند گریان ہی شدند و خود حضرت میان صاحب نیز ہمراہ مردم شنونده گریان ہی شدند۔

حضرت میان شیرربانی قلم سرہ مردم را ہی فرمود: سیکھان (سیکان) را بہ بینید کہ بر تعلیمات گرو خود چقدر عمل ہی کنند۔ نمی دانیم کہ ما مسلمانان چرا گرویدہ پیروی انگلیسیہا شدہ ایم؟ ریش سیکھان (سیکان) را از مشاغل زندگی و آموزش و کاروبار دنیا و استخدام دولت ہرگز مانع نمی شود و بر ایشان ہیچ کس اعتراض نیز نمی کند و آنان از ہیچ کس نمی ترسند ولی ما مسلمانان خواہ موہای سر نداشتہ باشیم ریش مان را حتماً ہی تراشیم۔ آیا ما انگلیسیہا را آگاہ ہی سازیم کہ ما از دین اسلام تعلق خاصہ نداریم؟

حضرت میان شیرربانی قلم سرہ اکثر و بیشتر از مردم ہی پرسید کہ چند سال انگلیسی را خواندہ اید؟ ”پاسخ ہی گفتند کہ دو سال و سہ سال و پنج سال وغیرہ۔ حضرت میان صاحبؑ ہی فرمود کہ معنی ”بسم اللہ“ را بگویید۔ مرد مان زیاد جواب نمی دادند۔ این روزگار بود کہ آفتاب حکمرانی و اقبال انگلیسیہا بر ہمہ جہان ہی تابید۔ حضرت میان صاحب کارمند تنظیم سیاسی و معاشرتی نبود و نہ تعلق بہ تنظیمی داشت کہ علیہ دولت انگلیس بود ولی بلاخوف علیہ فرنگی و انگلیسیہا حرف ہی زد و تہنیب آنان را مخالف اسلام ہی دانست۔ لہذا مردم سحر و طلسم خوردہ جاہ و جلال دولت انگلیس را از قید و غلامی آنان آزاد ہی ساخت و مرد مان را حوصلہ ہی داد کہ سر را بلند کردہ زندہ بمانند و از غلامی دولت و تہنیب انگلیسیہا رہا بشوند و در غلامی سرور کائنات و فخر موجودات حضرت محمد صلی

اللہ علیہ وسلم در آیند کہ ہمیں ذریعہ نجات و فلاح دو جهان می باشد۔

برخی مردم برای آزمودن پیش حضرت میاں شیرربانی قلمس سرہ می آمدند و چون صورت و سیرت ایشان را ملاحظہ می کردند در عقیدتمندان حضرت صاحب شام گشته برمی گشتند۔ شب و روز حضرت میاں صاحب مش کتابی روشن بودکہ مردم آنرا خوانند هدایت می یافتند۔ هرکہ ساعتی یا وقتی زیاد در حضور ایشان می نشست، هر چند مخالف ایشان می بود، نمونه زندگانی ایشان را دیدہ در عقیدتمندان ایشان شام گشته معترف درجات بلند و عالی ایشان می شد۔

احترام مردم: روزی یکی از مالداران فکر خاک نشینی و عبادت گزاری حضرت میاں شیرربانی قلمس سرہ راشنیدہ در خانقاه ایشان حاضر شد۔ وقت طعام خوردن بود۔ حضرت میاں صاحب از او پرسید: "همراه شما کسی است؟" گفت: "آری، نوکرم در پائین نشسته است۔" گویا حقارت برای نوکرش کہ داشت از روش گفتارش عیاں بود۔ لذا حضرت میاں صاحب این مالدار را بہ طرز عامیانه طعام داد و خودش پائین رفت۔

حضرت میاں صاحب پائین رفته نوکر آن شخص مالدار را باخود بالا آورد و پیش همه مردمان او را بطور خاص و باعزت و احترام نزد خویش نشانید و سپس او را در طعام خوردن باخود شریک نمود۔ چون از طعام خوردن فارغ گشت، فرمود: "چه ستم است کہ مردم متاع قلبی جهان (یعنی مال و دولت) را ذریعہ عزت و حرمت خیال می کنند و این برای آخرت عذاب است، هر چه مال کم خواهد بود، حساب (معشر) آسان خواهد شد۔"

شفقت با مردگان: باری در شرقپور شریف ویای طاعون پیناشد۔ شخصی از مرض طاعون هلاک گشت۔ مردم نزد میت اونمی رفتند۔ هیچ کس برای کفن و دفن این مرد آماده نمی شد۔ چون حضرت میاں شیرربانی قلمس سرہ ازین چیز آگاه گشت، میاں محمد دین کہ یکی از عقیدتمندان حضرت صاحب

بود، او را همراه خود گرفته و در خانه آن شخصی مرده تشریف برد و مرده را بلمست خود غسل داد. میان محمد دین آب بر بدن مرده می ریخت و حضرت صاحب او را می شست و عزیزان و رشتہ داران آن مرده دور ایستاده نظاره می کردند.

حضرت میان شیررسانی قلمس سره میت را غسل داده کفن پوشانید و بر پیشانی مرده بوسه داد و بامردم خطاب فرمود: "الان بیایید" - مردم پیش آمدند و جنازه را بر برداشتند. چون در گورستان رسیدند حضرت میان صاحب میت را بدست خود درگور گذاشت و دفن نمود. سبحان الله.

جذبہ محبت عارفانہ: چون انسان در محبت حق مستغرق می گردد، او به همه کسان محبت می ورزد. بگفته صاحب خزینہ معرفت :- چون حاجی جلال الدین صاحب فیلدار، مقیم موضع "جوڑا" که مسلکا "اهل حلیث بود" از حج بیت الله پس آمد و کیفیت های سفر مدینہ منورہ و در حین زیارت روضہ مقدسہ نبی کریم صلی الله علیه وسلم که درک کرده بود، طوری بیان نمود که کسی نسبت دار از کاملان نقل می نماید. بر این موقع حضرت میان صاحب نیز در قصور تشریف آورده بود. مؤلف خزینہ معرفت می گوید که بنده واقعہ، جلال الدین صاحب موصوف در خلعت حضرت میان صاحب شرح دادم. فرمود: "باید در موضع "جوڑا" برویم! چنانچه صبح در موضع جوڑا رسیدیم و حضرت میان صاحب، باحاجی جلال الدین صاحب ملاقات نمود و از ایشان کیفیت های مدینہ منورہ شنید و در حین شنیدن حالات مدینہ منورہ بر طبع عالی حضرت میان صاحب جذب طاری می گشت. شب در همین ده بسر نمود. حاجی صاحب موصوف بسیار تواضع و خاطر مدارات "حضرت میان صاحب" کرد.

حاجی صاحب موصوف گاو میشی داشت، شیری که صبح داد، آن را در خلعت حضرت میان صاحب و همراهیان ایشان تقدیم نمود و شیری که شبی

داد، آنرا خمیر کرد و ماست ساخت، چون صبح دیگر زوجه محترمه حاجی صاحب موصوف این ماست را مالید، از آن همین قدر کره (مکهن) گرفت که قبلاً از شیر دو وقت می گرفتند. این حقیقت را در خلعت شوهر خود (حاجی صاحب موصوف) فکر نمود. حاجی صاحب موصوف برای امتحان کردن کره (مکهن) را وزن نمود، واقعاً همان قدر بود که قبلاً می بود. صاحب خزینه معرفت می گوید که حاجی صاحب موصوف بعداً نیز این تلکره پیش بنده بارها کرد و باری در شرقپور تشریف برد و احوال حضرت میان صاحب را دید و شادمان گشت و گفت "احوال که در اینجا دیده ام" در جانی ندیده ام."

تأثیر نگاه مبارک: بگفته صوفی محمد ابراهیم قصوری صاحب باری حضرت میان صاحب در فیروزپور تشریف برد در خانه ای که قیام فرمود، در آن یک حافظ قرآن که نابینا بود، در خلعت "حضرت میان صاحب" رسید، "حضرت میان صاحب" به این حافظ قرآن فرمود که رکوعی از قرآن مجید تلاوت کنید. حافظ صاحب موصوف یک رکوع قرآن کریم تلاوت کرد سپس این حافظ به صاحب خزینه معرفت گفت که: — "من زبان عربی را نمی فهمم، ولی رکوعی که در خلعت حضرت میان صاحب تلاوت نمودم، از برکت حضرت صاحب، معنی هر آیت را فهمیده ام."

محبت با پیر خانه خود: بعد از آن حضرت میان صاحب به "فیروزپور چھاؤنی" تشریف برد و در خانه حافظ عبدالله قیام کرد. کسی گفت که اینجا حافظ قرآن نابینا می باشد که از پمنشینان حضرت امام علی صاحب است. چون حضرت میان صاحب این شنید، در مسجدی که آن حافظ صاحب می بود، تشریف برد و یک ساعت آنجا اقامت فرمود. سپس فرمود که — "مراحتی نصیب گشت که گویا در خلعت حضرت اعلی صاحب نشسته

— ام"

این نیز گویا محبت باپیرخانه خود بود که کسی که از پمنشینان شیخ و مرشد ایشان بود از صحبت او حظی می یافت.

فنای اتم (فنای کامل): باری در لاپور تشریف برد در دست عصبایی داشت. چون در "شاه عالمی" رسید در جوش آمد و بر عصاره فشار داده فرموده که این خانه هاکی فنا می شوند؟ سه بار به صدای بلند همین طور فرمود صاحب خزینه معرفت می گوید که بنده را فکر دامنگیر شد که صاحب خانه ها پریشان گشته چیزی نگویند شکر است که کسی چیزی نگفت.

فراست صادق: باری در قصور تشریف آورد از بازار می رفتند درجایی کودکان چند بازی می کردند چون دید فرمود: این کودکان که بازی می کنند استعدادی در ایشان موجود است که اگر کوششی کرده شود ازین ها حفاظ قرآن کریم اولیای کرام و عالمان دین بیرون می آیند افسوس که استعداد ایشان رانندگان می گردد.

سپس بزرگی را از تذکرة الاولیاء یاد فرمود و گفت: "این بزرگ چون کودکان را در بازی معومی دید همین طور تاسف می خورد".

چون قصور تشریف می آورد اکثر بوسیله ترین (ترین) شب می آمد و عقیدتمندان را می فرمود که تردد نان تازه نکنند درخانه های شما اکثر برای بچگان پاره پای نان می باشد پرچه خواه نان نصف باشد بیارید فرمود: من چون به لاپور می روم از بازار کلچه ای (نانی) می خرم و همون برای همه روز برایم کافی می شود چون کم خورده قناعت کرده شود وقت می گذرد.

کشف و کرامات

کشف و کرامات از اولیای کرام و صوفیان عظام ہموارہ ظاہر می گردد و این علامت و خاصہ بزرگی و کرامت ایشان می باشد از حضرت میان شیررہانی قلم سرہ کشف و کرامات بیشمار ظہور یافتہ ما اینجامشتی از خرواری برای تمثیل و نمونہ نقل می کنیم۔

از ماری کہ در دلورودہ آگاہ شد: شبی حضرت میان شہ رربانی برسقف مسجد در نماز نفل مشغول بود۔ کسی آمد و خواست کہ از چاہ مسجد آب بگیری۔ چون او دلو را در چاہ انداخت، حضرت میان صاحب از سقف مسجد پائین تشریف آورد و از دور این کس را صدا داد کہ صبر کنید سپس فرمود کہ اول از درون مسجد چراغ روشن را بیارید، باز دلو را از چاہ بیرون آرید۔

شخصی دیگر نیز صدای حضرت میان صاحب را شنیدہ در مسجد وارد گشت و دویدہ چراغ روشن را از مسجد بیرون آورد۔ حضرت میان صاحب فرمود: "اکنون دلو را بیرون آرید"۔ چون دلو بیرون آوردند و بر زمین گذاشتند، حضرت میان صاحب چراغ را نزد دلو کرد۔ چون ہر دو کس در نور چراغ در دلونگاہ کردند، ترسیدند و پس کشیدند۔ در دلو ماری بود کہ آنان دیدہ بودند۔ ہر دو نفر این مار را کشتند و سپس از حضرت میان صاحب پرسیدند کہ حضرت شما برسقف مسجد بودید، چہ طور فهمیدید کہ در دلو ماری است؟ حضرت صاحب تبسم نمودہ فرمود: "اوراکہ می پرستیم، ہمون مارا ازین چیزها آگاہ می سازد"۔

کرامت دیگر: باری در مسجد خود کہ تازہ تعمیر گشتہ بود، حضرت

میان شیرربانی قلمس سره تشریف فرما بود۔ به حاجی عبدالرحمن خطاب کرده پرسید کہ چیزی دیده اید؟ او اینور و آنور نگاه کرده گفت: "نه حضور۔ چیزی ندیده ام"۔ فرمود: "الان خواهی دید"۔

وقتی نگنشت کہ حاجی صاحب موصوف گفت: "حضرت صاحب الان دیدم" فرمود: "چه؟" گفت: "اینکہ حضرت امام علی شاه صاحب رحمته الله علیه تشریف آورده اند"۔ سبحان الله

گرامت دیگر: روزی حضرت میان شیرربانی قلمس سره فرمود کہ من به موضع "اثاری" می رفتم کہ در راه طوفانی آمد۔ باران و برف باریدن آغاز نمود چون طوفان خیلی شدت اختیار کرد، درختان از زمین بیرون آمدہ می افتادند خیال کردم کہ از خیابان جدا شوم۔ الهام شد کہ بر خیابان بروید لنا درباران و برف و طوفان بر خیابان راه می رفتم حتی کہ به امن و سلامتی در ده "اثاری" رسیدم۔ مردم بر رسیدن من با امن و سلامتی حیران گشتند، زیرا کہ خیابان پر از درختان می بود کہ درین طوفان افتاده بودند۔ سبحان الله خداوند بندگان خویش را از هر بلا و مصیبت محفوظ و مأمون می دارد۔

نو مولودی خاموش گشت: روایتی ست کہ در شرقپور شریف درخانہ ای نومولودی بود کہ همواره گریه می کرد۔ پدر و مادرش درمان این کردند ولی اتفاقش نشد۔ چون ناچار گشتند در حضور حضرت میان شیر ربانی قلمس سره آوردند۔

نو مولود داشت می گریست، حضرت صاحب سوی او نگاه کرده فرمود: "اشکے ای اونے سانوں تے رون دا ول اج تک نہیں آیا توں تے ہر وقت رونا ہیں"۔ یعنی "ای پسرک تو عجیب هستی کہ ما تاکنون طرز گریستن نیاموختیم و تو ہمہ وقت گریہ می کنی"۔ بس همین فرمود کہ نومولود خاموش گشت۔ وقتیکہ از روزی تولدش داشت گریہ می کرد۔

احترام کشفی: حضرت میان شیرربانی قلمس سره سوال کسی را رد نمی

فرمود حاجتمندی ازین حال آگاہ شد و برای کمک مالی نزد حضرت میاں صاحب آمد و چون در شرقپور شریف وارد شد خیال کرد کہ اگر خودم را پیش میاں صاحب "سیدی" ظاہر خواہم کرد حتماً ایشان توجہ زیاد برای کمکم خواہد کرد۔

لذا چون در حضور حضرت میاں شیرربانی قلم سرہ آمد، گفت کہ: "حضرت سید ہستم و پیش شما آمدہ ام کہ کمک مالی من بفرمائید۔" حضرت میاں صاحب کمک مالی او فرمود و حسب معمول ایشان برای خدا حافظی ہمراہ این حاجت مند تشریف برد۔ چون از شرقپور شریف بیرون شد، حضرت میاں صاحب بہ او فرمود: "بشنو، ہمین جااست کہ در دل شما خیال "سید" شدن پیدا گردیدہ بود، لذا عزت و توقیر شما تاہمین جااست، الان پس می گردم۔"

خیر است یا نیست؟ : روایتی ست کہ باری کسی از حضرت میاں شیرربانی قلم سرہ احوال پرسی کردو گفت: "میاں صاحب خیر است؟" حضرت میاں شیرربانی قلم سرہ فرمود: "برادر جان، اگر اعمال نامہ در دست راست دادہ شد، خیر است ورنہ نہ!!"

کسر نفسی و انکسار : معروف است کہ باوجود این رعب و جلال عالم کسر نفسی و انکسار حضرت میاں صاحب این بودکہ ہرگز نمی پسندید کہ کسی بہ کفش مبارکش دست بزند۔ اگر کسی در عالم نادانستگی پاپوش مبارک حضرت را برداشته پیش ایشان می گذاشت، حضرت صاحب می فرمود کہ این کفش را شما ببرید، من لائق این نیستم کہ کسی پاپوشم را پیش من بگنارد۔ اگرچہ این کار برای بزرگان کردن روا است ولی من نہ بزرگ "ہستم و نہ ولی، لذا برای من این طور نکنند۔"

اگر حضرت میاں شیرربانی قلم سرہ بر رختخواب نشسته می بود و کسی برای تعظیم پیش ایشان بر زمین می نشست، حضرت صاحب اورا ہر

رختخواب نشستن مجبور می کرد و اگر آن کس از 'به برابر حضرت صاحب'
 نشستن می ترسید، حضرت صاحب همراه او بر زمین می نشست و آن کس
 شرمند گشته بر رختخواب می نشست.

سفر دار بقا و جانشین

چون عمر مبارک حضرت میاں شیرربانی شصت و سه سال شد، ضعف پیری ظاهر گشت. باز هم نماز پنجگانه باجماعت ادا می فرمود. بعلمت ضعف فقط خطبه جمعه می داد و امامت نماز جمعه می فرمود. هر روز در ضعف جسمانی اضافه می شد حتی که مریض گشت.

عزیزان و عقیدتمندان حضرت میاں صاحب ایشان را برای درمانش به سری نگر (کشمیر مقبوضه) بردند. بعد از چهار روز حضرت میاں صاحب فرمود که مرا خانه ببرید لانا حضرت میاں صاحب را از سری نگر براه راولپنڈی در لاهور آور دند و اینجا علاج و معالجه جاری شد.

اگرچه در دوز های بیماری معمولات حضرت میاں صاحب متفرق گشته بود ولی در عبادت و یاد الهی هیچ کمی واقع نگردیده بود.

روزی از همین روز ها حضرت میاں شیرربانی برادر خود حضرت میاں غلام الله قلم سره را صدا فرمود و آنوقت حضرت نورالحسن شاه و بابا عبدالله فیروزپوری در خدمت اقدس حضرت میاں شیرربانی قلم سره موجود بودند. پیش ایشان حضرت میاں صاحب به برادر خرد خویش فرمود: مرد مانیکه بر خانقاه و درگاه من می آیند، در خدمت ایشان کوتاهی نکنید و اقامت نماز جمعه خود شما کنید. بدانید که صراط مستقیم فقط در اتباع سنت نبوی (صلی الله علیه وآله وسلم) است.

سپس در خانه خود تشریف برد. با همه عزیزان و افراد خانواده شفقت و محبت ورزید و سلام گفت و خدا حافظی نمود و فرمود: "اکنون می خواهم که در "ٹوہیراں والا" (نام گورستانی که در آن حضرت صاحب مدفون

گشت) بروم!

گویا این اظهار به اشارہ غیبی بود کہ ”من رفتنی ام بسوی خداوند بزرگ و بعد از من عقیدتمندان و مریدانم را حضرت غلام اللہ قلم سرہ در طی منازل عرفان و سلوک کمک و یاری و رہنمائی خواهد کرد و وی جانشین و خلیفہ مجاز من خواهد بود۔

بالآخر روز دو شنبہ ۳ ربیع الاول در سال ۱۳۲۷ھ بمطابق ۲۰۔ اوت ۱۹۴۸م در حین تلاوت سورہ اخلاص بعد از نماز عشاء، قریب یازدہ و نیم شب، بہ عمر مبارک شصت و پنج سالگی، این آفتاب روحانی از عالم فانی بہ عالم جاودانی رحلت فرمود و واصل بحق گشت۔ ”اناللہ وانا الیہ راجعون۔“

خدا رحمت کند این عاشقان پاک طینت را

قطعه تاریخ رحلت حضرت میاں شیرربانی قلم سرہ

چو مولانای قبلہ شرقپوری

ز دنیا شد روان با کام و آرام

”وصال شیر حق شیر محمد“ (۱۳۲۷ھ) شدہ سال و صالحش ای نکونام

روز دیگر بوقت ساعت شش شام جنازہ حضرت میاں شیر محمد شیرربانی قلم سرہ در گورستان ”دوہران والا“ رسید و حضرت صاحبزادہ مظهر قیوم رحمۃ اللہ علیہ امامت نماز جنازہ ایشان کرد و در حضور ہزاران سوگوار و عقیدتمند، حضرت شیرربانی را در گورستان ”دوہران والا“ دفن کردند و مزار مقدس و بابرکت و پر انوار ایشان ہمین جا مرجع الخلائق است۔

جانشین حضرت میاں شیرربانی شرقپوری: حضرت میاں شیرربانی

قلم سرہ، برادر خرد ایشان حضرت میاں غلام اللہ قلم سرہ گشت کہ ملقب بہ ”حضرت ثانی لاثانی“ شد۔

خدمات دین

فصل اول در تعمیر مساجد

حضرت میاں شیر محمد شیرربانی شرقپوری قلم سره برای اتباع سنت و فروغ دین اسلام خدمات بیمثال و یگانه ای انجام دادو در تعمیر نمودن مساجد برای عقیدتمندان نمونه قابل تقلید و پیروی باقی گذاشت و نه فقط مساجد نو تعمیر فرمود بلکه مساجد قدیم را از سر نو تعمیر و مرمت فرمود و بمطابق سنت انبیا علیهم الصلوٰۃ والسلام در کارهای تعمیراتی و مرمتی مساجد بنفس نفیس شرکت فرمود و مثل مزدوران کارمی کرد و با این عمل مبارکش فوق و شوق خاصه به عقیدتمندان و مریدان خود عطا کرده است که نظیر آن یافته نمی شود. مساجد یکه در روزگار حضرت میاں شیرربانی تعمیر گشت قرار زیر اند:-

(۱) در "محلہ بنی پورہ شرقپور شریف" مسجدی بودکہ در روزگار حضرت میاں صاحب از آن فقط نشانی بود و آن نیز غیر محفوظ بود حضرت میاں صاحب این مسجد رابا خطوط قدیم از سر نو تعمیر فرمود و در نزد این خانہ ای برای پیش امام نیز تعمیر ساخت و نزد آن چاهی کند و غسلخانہ و طہارت خانہ ها نیز بنا فرمود۔

بگفته صاحب خزینہ معرفت: "حضرت میاں صاحب قلم سره در تعمیر این مسجد خود سهم بود و ستون های مسجد رابا همکاری مرد مان به کار می گذاشت۔ اینجا شجری را از زمین کنیلند و حضرت میاں صاحب در چالہ کہ از کنلن این شجر پینا شدہ بود، تشریف برد و خاک از آنجا برداشت و آنرا بوئید و فرمود کہ:- "در این نیز بوی انگلیسی می آید۔"

(۲) مسجدی دیگر در گورستان ڈوهران والہ تعمیر فرمود کہ ازین قبرستان در جنوب مغرب شرقپور واقع است۔ این مسجد دارای دو اطاق ویک چاه و غسلخانه ها و حجره و برآمدہ می باشد۔ برای آباد کردن این مسجد درویشی را آنجا گذاشت کہ بگفته صاحب خزینہ معرفت تاکنون آنجا موجود است و این درویش در راه مسجد گل و بوته کاشته است و خلعتی خوب خانہ خدا می کند۔ در وقت تعمیر مسجد معلوم می شد کہ گویا نزد قبر مبارک خود این مسجد ساخته است و بعداً "ہمین طور شد کہ پس از وفات ہمین جاملفون گشت۔ روز ہای کہ این مسجد را تعمیر می فرمود، عقیدتمندان و مریدان می گفتند کہ حضرت این جای ست غیر آباد و ویران و هیچ کس اینجا نمی آید، لذا اینقدر مسجد عالیشان تعمیر کردن چہ فائدہ دارد۔ فرمود: "ہیچ" چون مردی خداوند خواهد مرد، این مسجد آباد خواهد شد۔"

چون حضرت میان شیرربانی قلمس سرہ رحلت بحق فرمود و در ہمین گورستان نزد مسجد محو استراحت گشت از ہمون روز نماز پنجگانہ در این مسجد شروع شد و تاکنون ارادتمندان حضرت میان صاحب شب و روز درین مسجد در عبادت و ریاضت مشغول باشند۔

(۳) مسجدی دیگر در محلہ شیرربانی در شرقپور تعمیر نمود کہ در طرز خاص و عملہ تعمیر شدہ بود۔

(۴) مسجدی دیگر در پیرخانہ خود (در قریہ کوئلہ شریف) تعمیر کردہ بود این مسجد دارای سہ اطاق و ایوانی وسیع می باشد۔

(۵) مسجدی نیز در چاہ خود تعمیر فرمودہ بود۔

(۶) مسجدی دیگر در کوچہ "دھل پورہ" کہ جانب راست شرقپور

شریف می باشد، ساخته بود و این مسجدی کوچک ہمراہ تاجامی

(۷) مسجدی ست در میانہ شہر شرقپور شریف کہ در روزگار حضرت

میان شیرربانی قلمس سره همین بزرگترین مسجد بود درین مسجد حضرت مولانا غلام رسول رحمتہ اللہ علیہ کہ جد بزرگوار حضرت میان صاحب بود امامت می کرد چون در عهد حضرت میان صاحب مردم از راه های دور و دراز در شرقپور شریف می آمدند لذا روز جمعہ این مسجد برای مردم تنگ می شد حضرت میان صاحب عزم وسیع نمودن این مسجد کرد و خانہ های چند کہ نزد این مسجد بود را در (۱۳۳۰ م) شامس مسجد فرمود و صحن و مسجد را کشادہ نمود و برخی حجرہ و اطاقهای تازه نیز تعمیر فرمود کہ تاکنون در همین صورت موجود اند و در آن روزگار مبلغ (۲۵) ہزار روپیہ بر تعمیر حجرہ و غسلخانہ و جای وضو و طہارت خانہ های تازه و اضافی مصرف شد۔

(۸) علاوہ ازین در مکان شریف روضہ مبارک حضرت امام علی صاحب رحمتہ اللہ علیہ را مرمت نمود باری در مکان شریف تشریف آورد و دید کہ قبہ روضہ مبارک حضرت امام علی صاحب در زلزله آسیب دیدہ است برای مرمت این قبہ عزم فرمود و حافظ محمد عبداللہ صاحب مقیم چھاؤنی فیروزپور و کرم اللین نجار صاحب مقیم شرقپور شریف و فتح محمد خان مقیم گورو ہرسہای و نضری دیگر را برای مرمت این روضہ مبارک فرستاد و تقریباً ہزار و سہ صد روپیہ برای این مرمت مصرف شد۔

(۹) نشستگاہی در مکان شریف ساختند کہ آن دو اطاق و ایوان خوب داشتند و نشستگاہی دیگر ساختن می خواستند کہ تکمیل آن نشد۔

مساجدیکہ حضرت میان شیرربانی قلمس سرہ در روزگار خود تعمیر فرمود در آن ہا ہیچ سامان ولو ازم تعمیراتی ساختہ دست انگلیسی ہا و یا درکارخانہ انگلیسی ہا را ہرگز استعمال نکرد و اگر کسی این طور چیزی را می آورد حضرت صاحب ناراحت می گشت و آن را قبول نمی فرمود و ازین معلوم می شود کہ مقام تقوی حضرت میان صاحب چقدر بلندبود؟ حضرت میان شیرربانی سلسلہ تعمیر مساجد را کہ شروع فرمودہ بود

تاکنون جاری و ساری ست و آن صورت تحریکی اختیار نموده است۔ مریدان و عقیدتمندان حضرت میان صاحب ہموارہ برای سهم گرفتن در این کار خیر مشتاق و بیتاب می باشند۔ بعد از وصال مبارک حضرت میان صاحب خلیفہ مجاز ایشان حضرت ثانی لاثانی میان غلام اللہ قدس سرہ نیز در تعمیر مساجد سهم می گرفتند و سجادہ نشین فعلی آستانہ عالیہ نقشبندیہ مجددیہ شرقپور شریف حضرت صاحبزادہ میان جمیل احمد شرقپوری مدظلہ العالی این روش عالی مرشدان بلند مرتبہ خودرا تاکنون زندہ و تابندہ دارد و مساجد تعمیر می فرماید و فریضہ تبلیغ و نشر اسلام انجام می دهد۔ مساجدیکہ در شہر های گونا گون پاکستان بہ نام نامی حضرت میان شیر محمد شیربانی قدس سرہ منسوب شدہ تعمیر گشتہ است و شب و روز برای احیا و نشر اسلام و شریعت مطہرہ در آنها کلمہ حق بلند می گردد، قرار زیر است:

- ۱۔ جامع مسجد شیربانی "محلہ شیربانی" شرقپور شریف۔
- ۲۔ جامع مسجد مدینہ شیربانی "عقب سول ہسپتال" شرقپور شریف۔
- ۳۔ جامع مسجد شیربانی "اکبر روڈ" وسن پورہ لاہور۔
- ۴۔ جامع مسجد شیربانی "سنگھ پورہ" نزد باغبانپورہ لاہور۔
- ۵۔ جامع مسجد قادریہ شیربانی "۲۱۔ ایکڑ سکیم نیو مزنگ" سمن آباد لاہور۔

- ۶۔ جامع مسجد شیربانی "ساندہ کلان" لاہور۔
- ۷۔ جامع مسجد غوثیہ شیربانی "چونگی امرسلہو" لاہور۔
- ۸۔ جامع مسجد شیربانی "شاہدرہ ٹاؤن" لاہور۔
- ۹۔ جامع مسجد شیربانی "گیلڈی نزد کھرڑیانوالہ" ضلع فیصل آباد۔
- ۱۰۔ جامع مسجد شیربانی "محلہ منیر آباد" گلزار کالونی فیصل آباد۔
- ۱۱۔ جامع مسجد شیربانی "سلطان ٹاؤن" فیصل آباد۔
- ۱۲۔ جامع مسجد شیربانی "چک نمبر ۲۳۰" ضلع وہاڑی۔

۱۳ - جامع مسجد شیربانی فیصل آباد۔

۱۴ - جامع مسجد شیربانی نزد چونگی نمبر ۹ خانیوال روڈ ملتان۔

۱۵ - جامع مسجد شیربانی گرہ کوڑا تحصیل ٹانک ضلع فیروزہ

اسماعیل خان۔

۱۶ - جامع مسجد شیربانی پھالیہ ضلع گجرات۔

۱۷ - جامع مسجد شیربانی چک نزد لیاقت پور ضلع رحیم یار

خان۔

۱۸ - جامع مسجد شیربانی چک تحصیل یزمان نزد اڈہ تیرہ

ہزاری۔

۱۹ - جامع مسجد شیربانی گیانی گجرات ضلع کوٹلی آزاد

کشمیر۔

۲۰ - جامع مسجد شیربانی سیکٹر ایف ۹ اسلام آباد۔

۲۱ - جامع مسجد شیربانی الامین پلازہ صدر راولپنڈی۔

۲۲ - جامع مسجد شیربانی عقب گورا قبرستان نزد ملٹری ہسپتال

(سی ایم ایچ) راولپنڈی۔

۲۳ - جامع مسجد شیربانی قلعہ سوجان سنگھ نزد خانقاہ ڈوگران

ضلع شیخوپورہ۔

۲۴ - جامع مسجد شیربانی جہیز ضلع شیخوپورہ۔

۲۵ - جامع مسجد شیربانی محلہ رسول پور شیخوپورہ۔

۲۶ - جامع مسجد شیربانی اڈہ شیر پاک صادق آباد۔

۲۷ - جامع مسجد شیربانی سمندری ضلع فیصل آباد۔

فصل دوم: در نشر و اشاعت دین و معارف اسلامی بصورت کتب

حضرت میاں شیرربانی قلم سره عارف کامل بود که بازبان و گفتار مبارک خود دل مردم را مسخر می نمود. علاوه از خطابت جمعته المبارک که در مسجد خود می فرمود، همواره در سفر و حضر تبلیغ و ارشاد به طالبان حق می فرمود. علاوه ازین کتب نادره معارف اسلامی و سلسله عالیہ نقشبندیہ مجددیہ و غیره چاپ و نشر می کرد و میان ارادتمندان و طالبان حق و مردم خواننده مجانی تقسیم می فرمود. از آنها چند تا قرار زیر اند:-

۱- مرآة المحققین : ملفوظات حاجی الحرمین الشریفین :

تالیف حضرت ابوالبرکات امام علی شاه نقشبندی مکان شریفی (م ۱۲۸۲ هـ) بزبان فارسی، در احوال و تعلیمات و گفتار حضرت سید شاه حسین نقشبندی (م ۱۲۳۳ هـ) که مرشد حضرت امام علی شاه نقشبندی رحمتہ اللہ علیہ بود. بخواہش حضرت میاں شیرربانی قلم سره مولوی غلام رسول نقشبندی این کتاب را بزبان اردو ترجمہ کرد و حضرت میاں صاحب این را طبع فرمود. سرورق این کتاب (دو صفحہ در آغاز) بدست خود خطاطی فرمود و این نمونہ عالی خوشنویسی حضرت میاں صاحب می باشد. در آغاز این کتاب نظمی از مترجم می بود که از ترتیب حروف های آغاز هر بیتش نامی گرامی حضرت میاں صاحب: "مولوی شیر محمد" بر می آید. این کتاب در دو حصہ می باشد. حصہ اول- حالات حضرت شاه حسین المعروف "بہورے والا" و در حصہ دوم "کلمات متبرکہ" زیر عنوان "مرآة المحققین" درج است. از جانب مطبع کریمی، لاہور باہتمام میر امیر بخش چاپ گردیدہ است.

۲- "منہاج السلوک" ترجمہ اردو "ذخیرة الملوک": "ذخیرة

الملوک" بزبان فارسی نگارش "امیر کبیر سید علی ہمدانی" می باشد " مولوی غلام قادر" از مردم "کوٹ بھوانی" کہ از متوسلین "حضرت اللہ بخش تونسوی رحمۃ اللہ علیہ" بود، بحیثیت مدرس در شرقپور شریف آمد و ارادت و عقیدت خاصہ بہ حضرت میاں صاحب قلم سرہ العزیز پیدا کرد۔ او این کتاب را بفرمایش حضرت میاں صاحب بزبان اردو ترجمہ نمود و این در سال (۱۳۳۳ھ) چاپ گردید۔ این کتاب دارای (۳۳) صفحات بود و در آغاز این مترجم دو منظومہ شامس کردکہ اگر نخستین حرف ہر بیت بیرون آورده شود، از آن "مولوی شیر محمد شرقپوری" جمع می شود۔ مترجم این کار کردہ زیرا کہ حضرت میراں صاحب قلم سرہ نمی پسندید کہ اسم ایشان در کتاب منکور گردد۔

بگفتہ محمد امین شرقپوری صاحب "تذکرہ اولیای نقشبند" این کتاب را مولوی غلام رسول نقشبندی رحمۃ اللہ علیہ بفرمان حضرت میاں صاحب قلم سرہ العزیز بزبان اردو ترجمہ کرد و در ضخامت قریب (۳۲۵) صفحات طبع گردید و در آغازش دو نظم از مترجم است کہ از ترتیب حرف آغاز ہر بیتی نام گرامی حضرت میاں شیرربانی برمی آید۔

۳۔ "مجالس المحسنین" ترجمہ اردو "حکایات الصالحین": کتاب اصل بزبان عربی بود و ترجمہ اردوی آن مشتمل بر ۹۰۰ صفحات است کہ حضرت میاں شیرربانی قلم سرہ العزیز آن را طبع فرمود و خوشنویسی این کتاب "سید نورالحسن شاہ صاحب" کردہ بود۔

۴۔ "ربع مع مطالب": تالیف "حضرت بابا امیر الدین نقشبندی قلم سرہ" (مرشد پاک حضرت میاں صاحب) این را نیز حضرت میاں صاحب طبع فرمود۔

۵۔ "چشمہ فیض معرفت": رسالہ ای ست مختصر بزبان پنجابی از حضرت خواجہ بابا امیرالدین نقشبندی" کہ در مناقب مرشد خود "حضرت

خواجہ امام علی شاہ قلمس سرہ" سروده است۔

۶۔ تفسیر مرادیہ: فقط حصہ آخرین این ہمراہ "ربع مطالب" طبع شدہ بود و درین علاوہ از "تفسیر قرآن" ارشادات حضرت میاں شیرربانی قلمس سرہ نیز درج است۔

علاوہ ازین حضرت میاں شیرربانی قلمس سرہ کتاب های تفسیر و حدیث و فقہ و اوراد و وظائف وغیرہ می خرید و میان طالبان حق و ارادہ تمنندان خویش مجانی تقسیم می فرمود و این عمل خاصہ اولیای کرام سلسلہ عالیہ نقشبندیہ مجددیہ می باشد کہ ایشان هموارہ بوسیله تحریر و تقریر یعنی در ہر دو میدان خدمات عالیہ دین اسلام انجام می دهند۔ این کار از خواجہ بزرگ ما حضرت خواجہ بہاء الدین نقشبند قلمس سرہ شروع شد و تاکنون در ہمہ عالم در خانقاہ های این سلسلہ پاک جاری و ساری ست۔

در شرقپور شریف شمع علم دین و عرفان و تصوف کہ از دست مبارک حضرت شیرربانی قلمس سرہ روشن گردیدہ بود، آن را خلفاء باصفا و باکمال ایشان هموارہ سر بلند می کردہ اند۔

سجادہ نشین آستانہ عالیہ نقشبندیہ مجددیہ شرقپور شریف حضرت صاحبزادہ میاں جمیل احمد شرقپوری، مدظلہ العالی در نشر و اشاعت و چاپ کتاب عزم عالی و بلند دارد۔ ایشان هموارہ کتب عرفانی و معارف اسلامی چاپ و نشر می کنند و در طالبان حق و ارادتمندان سلسلہ نقشبندیہ و تشنگان علم و دانش مجانی تقسیم می فرمایند۔ تاکنون کتابهای زیر از "مکتبہ نور اسلام" شرقپور شریف (کہ بنیاد آن حضرت میاں جمیل احمد صاحب مدظلہ العالی گذاشتہ است) چاپ و نشر گردیدہ است:

۱۔ خزینہ معرفت (اردو): تصنیف صوفی محمد ابراہیم نقشبندی۔ در احوال و آثار و فرمودات حضرت میاں شیرربانی قلمس سرہ چند بار چاپ شدہ است۔

- ۲ - حضرت مجدد اور ان کے ناقلین اردو : تصنیف حضرت مولانا ابوالحسن زید فاروقی رحمۃ اللہ علیہ۔ در احوال و مقامات حضرت مجدد الف ثانی شیخ احمد فاروقی سرہندی قلم سرہ و رد ناقلین ایشان بار اول درہند چاپ شدہ بود۔
- ۳ - المنتخبات من المکتوبات (عربی) : مرتبہ حسین حلمی الیشیق بن سعید استانبولی۔ بار اول در استانبول از سوی مکتبہ اشیق چاپ گردیدہ بود۔
- ۴ - سرہند شریف : (تلخیص از کتابچہ المنتخبات من المکتوبات)
- ۵ - تتمہ معارج النبوة (فارسی) : حضرت ملا معین الدین واعظ کاشفی ہروی۔
- ۶ - دی نقشبندیز (بزبان انگلیسی) : مرتبہ سردار علی احمد خان۔
- ۷ - مرآة المحققین (اردو) : تالیف قطب عالم حضرت سید امام علی شاہ نقشبندی مکان شریفی رحمۃ اللہ علیہ مترجم اردو : مولوی غلام رسول
- ۸ - نعتیہ قصیدہ : حضرت امام اعظم ابو حنیفہ رحمۃ اللہ علیہ۔
- ۹ - تائید اہل سنت : (متن و ترجمہ اردو رسالہ رد روافض تصنیف حضرت مجدد الف ثانی شیخ احمد فاروقی سرہندی قلم سرہ) مترجم و مصحح (متن فارسی) : داکٹر غلام مصطفیٰ خان نقشبندی سنہی۔ مدظلہ۔
- ۱۰ - مختصر حالات حضرت شیرربانی و حضرت ثانی لاثنی میان غلام اللہ شرقپوری (اردو) : تصنیف حضرت صاحبزادہ میان جمیل احمد شرقپوری۔ مدظلہ العالی۔
- ۱۱ - فضایل حضرت عائشہ صدیقہ رضی اللہ تعالیٰ عنہا (اردو) : از مولانا منصب علی شرقپوری۔
- ۱۲ - منیتہ المصلیٰ :
- ۱۳ - نظام مصطفیٰ اور ہماری زندگی : نظام مصطفیٰ و زندگی ما

بزبان اردو۔

۱۲۔ ماہنامہ نوراسلام (اردو) : مجلہ ماہیانہ کہ بیادگار حضرت ثانی لاثانی شہباز مکانی میان غلام اللہ شرقپوری قلمس سرہ سجاده نشین شیرربانی میان شیر محمد شرقپوری قلمس سرہ از سی و ہشت سال از آستان عالیہ شرقپور شریف جاری ست و مدیر این حضرت صاحبزادہ میان جمیل احمد شرقپوری۔ مدظلہ العالی است۔

۱۵۔ ماہنامہ نوراسلام شرقپور شریف کا شیرربانی (اردو) نمبر : مرتبہ حضرت صاحب میان جمیل احمد شرقپوری مدظلہ العالی (شمارہ مخصوص مجلہ نوراسلام در احوال و مقامات حضرت شیرربانی قلمس سرہ)

۱۶۔ ماہنامہ نور اسلام کا امام اعظم نمبر (اردو) : مرتبہ حضرت صاحبزادہ میان جمیل احمد شرقپوری مدظلہ العالی (شمارہ مخصوص مجلہ نوراسلام در احوال و مناقب حضرت امام اعظم ابو حنیفہ رحمۃ اللہ علیہ)

۱۷۔ ماہنامہ نوراسلام کا اولیائے نقشبندؒ نمبر (اردو) : مرتبہ حضرت صاحبزادہ میان جمیل احمد شرقپوری۔ مدظلہ العالی (شمارہ مخصوص مجلہ نوراسلام در احوال و آثار و مناقب اولیای نقشبند)

۱۸۔ ماہنامہ نوراسلام کا مجدد الف ثانی (اردو) نمبر : مرتبہ حضرت صاحبزادہ میان جمیل احمد شرقپوری۔ مدظلہ العالی (شمارہ مخصوص مجلہ نوراسلام در احوال و مناقب حضرت مجدد الف ثانی قلمس سرہ)۔

۱۹۔ فضائل حضرت سیدنا صدیق اکبر رضی اللہ تعالیٰ عنہ (اردو) : مرتبہ حضرت صاحبزادہ میان جمیل احمد شرقپوری۔ مدظلہ العالی۔

۲۰۔ مختصر حالات امام ربانی مجدد الف ثانی رحمۃ اللہ علیہ (اردو) : مرتبہ حضرت صاحبزادہ میان جمیل احمد شرقپوری۔ مدظلہ العالی۔

۲۱۔ ارشادات مجددؒ (اردو) : مرتبہ حضرت صاحبزادہ میان جمیل احمد

شرقیور مدظلہ العالی۔

۲۲۔ مسلک مجدد (اردو - پشتو) : مرتبہ حضرت صاحبزادہ میاں

جمیل احمد شرقیور مدظلہ العالی۔

۲۳۔ مقالات یوم مجدد (اردو) : مرتبہ حضرت صاحبزادہ میاں جمیل

احمد شرقیور مدظلہ العالی۔

۲۴۔ الجذبۃ الشوقیہ الی الحضرة المجددیہ : مرتبہ حضرت

صاحبزادہ میاں جمیل احمد شرقیور مدظلہ العالی۔

۲۵۔ مدنی تاجدار کا تحفہ نماز (اردو) : مرتبہ حضرت صاحبزادہ

میاں جمیل احمد شرقیور مدظلہ العالی۔

۲۶۔ مناسک حج (اردو) : مرتبہ حضرت صاحبزادہ میاں جمیل احمد

شرقیور مدظلہ العالی۔

۲۷۔ صدائے حق (اردو) : مرتبہ حضرت صاحبزادہ میاں جمیل احمد

شرقیور مدظلہ العالی۔

۲۸۔ تنویر حرم (اردو) : مرتبہ حضرت صاحبزادہ میاں جمیل احمد

شرقیور مدظلہ العالی۔

۲۹۔ آسان (اردو - عربی گرائمر) : مرتبہ حضرت صاحبزادہ میاں جمیل

احمد شرقیور مدظلہ العالی۔

۳۰۔ لمحہ فکریہ (اردو) : مرتبہ حضرت صاحبزادہ میاں جمیل احمد

شرقیور مدظلہ العالی۔

۳۱۔ شجرہ شریف (اردو) : مرتبہ حضرت صاحبزادہ میاں جمیل احمد

شرقیور مدظلہ العالی۔

۳۲۔ تذکرہ احوال و مقامات زبیدۃ الاولیا شیربانی حضرت

شیر محمد شرقیوری قدس سرہ (فارسی) : تالیف محمد نذیر رانجھا۔

ابیات دلگداز کہ حضرت شیرربانی

قدس سرہ می خواند

حضرت میان شیرربانی قلم سرہ شاعر نبود ولی در عالم وجد بر زبان مبارک ایشان ابیاتی جاری می شد کہ ہر حرفی از آنها در عشق سرور کائنات فخر موجودات خاتم النبیین حضرت محمد مصطفی صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم لبریز می بودہ است۔ حضرت میان صاحب راخیلی ابیات عرفانی و نعمت رسول مقبول علیہ الصلوٰۃ والسلام از دیوان های سخنوران عارف زبان فارسی و اردو و پنجابی از بر بود کہ وقت ارشاد و تبلیغ و مواقع گوناگون می خواند۔ مابرای نمونہ مثنوی از خرواری اینجا نقل می کنیم :-

ہمہ انبیا در پناہ تواند

مقیم در بارگاہ تواند

تو مہر منیری ہمہ اختر اند

تو سلطان ملکی ہمہ چاکر اند



خدایا بدہ شوق ذات رسول

بدر محمد مرا کن قبول

شب و روز در عشق حضرت بنار

ہمہ عمر در وصل احمد گزار

چو بلبل بر آن گل فدایم کنی

چو پروانہ جلوہ نمایم کنی

حیاتی مماتی همه وقت ما
عطا کن وصال محمد مرا



حمد محمودی که در جمله صور
شد بانوار محمد جلوه گر

زانکه از نورش محمد شد عیان
گشت از نور محمد دو جهان



حسن یوسف دم عیسیٰ یلبیضا داری
آنچه خوبان همه دارند تو تنها داری

دل و جانم فدایت یا محمد
سر من خاکپایت یا محمد



عرش است کمین پایه ز ایوان محمد
جبرئیل امین خادم دربان محمد

آن ذات خداوندی که مخفی و نهان بود
پیدا و نهان گشته بچشمان محمد



منم خاک سرکوی محمد
اسیر حلقه موی محمد

نماز عشق مردم می گزارم
به پیش قبله روی محمد

سجود عشق بازان است مردم
بمحراب دو ابروی محمد

اگر چشم بهر روی است مائش

بود روی دلم سوی محمد

جهان در خیال لیلۃ القدر

حسن در بند گیسوی محمد

صد کتاب و صد ورق در نارکن

جان و دل را جانب دلار کن



ملفوظات گرامی

حضرت میان شیرربانی قلم سره در محبت الهی و عشق مصطفی صلی
الله علیه وآله وسلم کاملاً مستغرق بود کلماتی که از زبان مبارک
ایشان جاری می شد آنها همواره آئینه دار جذبات و احساسات ایشان می بود
حرفی از زبان مبارک بیرون نمی آورد که بر آن خودشان عمل نمی فرمود هر
چه بلیگران می فرمود خودشان بر آن کاملاً عمل می کرد مابینجا برای
تبرک از ملفوظات گرامی ایشان چند تانقل می کنیم:-

فرمود :- دنیا مثل دریاست و آخرت کفاره آن و تقوی

کشتی آن باشد و بدون تقوی این دریا را عبور کردن محال

است خوبی اسلام این است که مسلمان حرفهای "لا یعنی"

(بی فائده) را ترک کند همه خلقت دارای سه صفات

باشد:

۱- فرشتگان عقل دارند مگر خواهش و غضب ندارند

۲- حیوان خواهش و غضب دارند ولی از عقل عاری اند

۳- انسان خواهش و غضب و عقل هر سه دارد اگر انسان

خواهش و غضب را تابع عقل کند درجه بلند از فرشتگان

می یابد ولی چون عقل را تابع خواهش و غضب می کند

از حیوان بدتر می شود انسان طلبکار لذت حیوانی و

خواهش نفسانی باشد ولی بقدر احتیاج مثل نمک در

طعام و تا وقتیکه شما کارهای بهتر نکنید زندگی را

بهتر خیال نکنید

فرمود :-

بدبخت آن باشد که فکر آخرت نداشته باشد و مبتلای لنتهای دنیا می باشد. دولتی را جمع کنید که همراه شما (در آخرت) برود زیرا که مال و متاع دنیا با بدن در دنیا خواهد ماند (یعنی فنا خواهد گردد). چون مرده را ببینید مرگ خود را یاد کنید (یعنی فکر آخرت کنید) و شریر آن است که شرکند و مفسدان را اذیت دهد و هر که از طعام سیر می شود او همواره گرسنه می ماند.

فرمود :-

هر که بامال تونگر شود او همیشه درویش باشد و هر که از مردم حاجت می طلبد او محروم می ماند و هر که در کار خود از خداوند یاری نمی خواهد او خواری گردد.

فرمود :-

کسی که در جوانی قدر و عظمت فرمان خداوند نمی داند خداوند در پیری اش او را خواری سازد و کسی که فقط روزی را با صلیق دل در خدمت (خداوند) صرف می کند برکت آن روز به همه خلقت می رسد. پس چه حال کسی خواهد بود که همه عمر در خدمت (خداوند) می گزارد.

فرمود :-

شش نفر بسبب شش چیز در جهنم خواهند رسید:

۱- مردمان عرب بسبب تعصب و عناد.

۲- مالداران ده به علت تکبر.

۳- تاجر بسبب فریب کاری.

۴- مردم عامه به علت جهل و نادانی.

۵ - حاکم به وجه ظلم و ستم۔

۶ - عالم به وجه حسد، زیرا کہ حسد نیکی ہارا می سوزاند و هیچ کس مددگار حاسد نمی باشد۔

فرمود :-

باید کہ پاکی ظاہر، موافق پاکی باطن باشد یعنی چون دست را شوید، دل را از حب دنیا نیز پاک کند و چون استنجا کنند از نجاست ظاہری پاک گردد، ہمون وقت از دوستی غیر نجات یابد۔

فرمود :-

حماقت این است کہ اعتقاد دارد و عمل نکند و کفر پنهان این باشد کہ خیال کند کہ این سخن اینطور نیست بلکہ بر چیزی دیگر خواهد بود۔

فرمود :-

حضرت علی مرتضیٰ اسد اللہ الغالب مطلوب کل مطالب مظهر المعائب و الفرائب کرم اللہ وجہہ چنان سخنان حکمت آموز بیان فرمود کہ تا آنجا فہم کسی رسائی نیافتہ است۔

فرمود :-

کسی کہ در حرفش نرمی باشد، در قلبش مادہ محبت حتماً خواهد بود و کسی کہ قدر نفس خود را فہمیدہ است او ہرگز ہلاک نہگردد۔

فرمود :-

از ہر کہ خواہی طلب کن ولی یقین این داشتہ باش کہ تودر قید او (خداوند) ہستی، توہر کرا خواہی داد، امیر و حاکم او خواہی شد، تو از ہر کہ خواہی استغنا و بی نیازی کن، انجام کار مش او خواہی شد۔

فرمود :-

ہر کس کہ بنیاد ایمانش بر این چہار اصول باشد، ایمانش محکم و قوی شود و او مسلمان خالص شدہ

مقرب خاص بارگاہ صمدانی و درگاہ یزدانی می شود این

چهار اصول قرار زیر است :-

(۱) تصدیق دل

(۲) اقرار زبان

(۳) عمل بدن

(۴) مطابقت سنت

کسی که از این چهار اصول محروم باشد، او کافر است و کسی که با زبان اقرار کند و بادل تصدیق نکند، او منافق است و حال منافق از کافر بدتر باشد. کسی که بادل تصدیق کند و با زبان نیز اقرار کند مگر عمل نکند او فاسق است و فاسق براندازه قصورش در دوزخ خواهد رفت، کم از کم ساعتی و تا حد زیاد هفتاد سال. کسی که بادل تصدیق کند و با زبان اقرار کند و عمل نیز کند مگر در مطابقت سنت تغافل کند او بدعتی است و بدعتیان سگهای جهنم خواهند بود.

فرمود :- در حدیث شریف آمده است که مسلمانان

بعد از اجتناب کردن از کفر، باید چشم و گوش و شکم و شرمگاه و دست و پا و دل و زبان را از گناهای صغیره و کبیره باز دارند.

فرمود :- خصلتی بد را ترک نمودن از عبادت صد ساله

افضل تر باشد.

فرمود :- اگر در ما سه خصلت باشد، خداوند ما را در

حساب و کتاب آسانی خواهد داد و در جنت داخل خواهد کرد و آن چهار خصلت به قرار زیر است :-

(۱) کسی که شمارا نهد، شما او را ببینید و او را محروم

نگذارید.

(۲) کسی که بر شما ظلم کند، شما او را درگذر و

معاف کنید۔

(۳) عزیزی و رسته داری که باشما قطع تعلق کند، شما با

او ملاقات داشته باشید و قطع تعلق با او نکنید۔

فرمود : -

ارشاد حضور نبی کریم صلی اللہ علیہ وآلہ

وسلم است کہ بزودی روزگاری خواهد آمد کہ فقط از

اسلام و قرآن نام باقی خواهد ماند و مساجد را مسلمانان آباد

خواهند کرد مگر در حقیقت اینها از هدایت خالی

خواهند بود و عالمان آن روزگار شریر ترین افراد روی زمین

خواهند بود و آغاز فتنه و فساد از سوی ایشان خواهد شد و

اختتام این بر ایشان خواهد شد۔

فرمود : -

در حدیث حضور صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم

آمده است کہ بزودی روزگاری خواهد آمد کہ مردم در

دامهای شکم گرفتار خواهند شد۔ بزرگی ایشان در دنیا از

لحاظ دولت خواهد بود و قبله ایشان زنان خواهند بود و

مطلوب ایشان سیم و زر خواهد بود و این کسان در بندگان

خداوند از همه بزرگ ترین (خیال کرده) خواهند بود، در

حالیکه نزد خداوند وقعتی نخواهند داشت و این

روزگاری خواهد بود کہ مردم دین را تمام خواهند کرد و

اجرای بدعتها خواهند کرد۔ کسی کہ در این وقت بر

سنت من عمل خواهد کرد، او بیچاره تنها خواهد ماند و

کسی کہ پیروی بدعت خواهد کرد، مصاحبانش از

پنجاه، شصت زیاد تر خواهد داشت۔ صحابه کرام رضوان

اللہ علیہم اجمعین عرض نمودند: "یا رسول اللہ صلی اللہ

علیه وآله وسلم ' آیا بعد از ما کسی از ما افضل تر خواهد بود" - حضور صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم فرمود: "بلی" صحابہ کرام التماس کردند کہ یارسول اللہ این مرد مان چطور زندگی خواهند کرد آنحضرت فرمود: طوری کہ نمک در آب حل می شود، اینطور دلہای ایشان حل خواهند شد و زندگانی ایشان طوری خواهد بود کہ جامہ های سرکہ در سرکہ بسر می برند" - سپس صحابہ کرام عرض نمودند: "یارسول اللہ صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم آن مرد مان حفاظت دین چطور خواهند کرد؟" - آنحضرت فرمود: "طوری کہ شما حفاظت آتشان می کنید کہ اگر بگنارید، آن سرد می شود و اگر آن را دست زنید، بسوزاند" -

فرمود: -

حضرت ابن عمر رضی اللہ عنہما فرمود کہ اگر شما نماز خوانندہ مثل کمان خمندار شوید و روزہ دارندہ مانند تیر لاغر شوید، خداوند عملہای شما را قبول نخواهد کرد تا از حرام باز نہ مانید۔

فرمود: -

نیز حضرت ابن عباس رضی اللہ تعالیٰ عنہم فرمود کہ خداوند نماز او هرگز قبول نمی کند کہ در شکمش حرام باشد۔

فرمود: -

نیز حضرت سهل تستری فرمود کہ بندہ در عمق ایمان نمی رسد تا وقتیکہ چہارخو در او پیدا نشود:-

(۱) ادائیگی فرضہا (باستن)

(۲) خوردن حلال (با پرهیز)

(۳) ظاہر و باطن را از منکرات محفوظ داشتن

(۳) بر این امور تا مرگ قائم بودن۔

فرمود : -

آمدہ است کہ ہر کہ چہ روز مال مشبہ
 بخورد، دلش سیاہ می گردد و بگفتہ حضرت عبداللہ بن
 مبارک رحمۃ اللہ کہ درمی مشبہ را باز گرد ایندن نزد
 من از یک تاشش میلیون درم خیرات کردن بہتر است
 فرمودکہ چون کسی از مال مشبہ لقمہ ای بخورد، ازین
 قلبش اینقدر مش چرم خراب می شودکہ بحالت اصلی
 ہرگز بر نمی گردد۔

واردات قلبی

پاره ای از واردات قلبی حضرت شیرربانی میاں شیر محمد شرقپوری قلمس سره را ملاحظه فرمائید :-

باری فرمود که چون راه می روم از پائین تا بالا در بد نم حرکتی پیدا می گردد که همه بد نم را مثل دل می بینم و از هر موی بدنم اسم ذات الهی ظاهر می شود

باری فرمود که چون در کودکی در قصور می آمدم در بازار و کوچه های این برکتی می دیدم و اکنون که اینجا می آیم تا ران نحوست می بینم ولی سه کس از این نحوست محفوظ اند : یکی عبدالحق شاه صاحب ساکن کوٹ مردان و دومی حافظ دولت خان ساکن نوان کوٹ و نامی دیگر آورد روزی فرمود که ما برای قضای حاجت در بیابان رفتیم و بعد از فراغت چون نگاه کردیم بسبب عبرت نوعی از حال بر ما طاری گشت

باری فرمود که من در "مسجد شاهی لاهور" رفتم آنجا طوری دیدم که خانه کعبه پیش من آمده است و من طواف آن می کنم

روزی حجام موهای (سر) حضرت میاں شیرربانی قلمس سره را می تراشید حضرت صاحب فرمود که چون حجام استره را بر بد نم می زد اینطور معلوم می گشت که بردلم استره می زنند

حضرت نورالحسن شاه نقشبندی رحمتہ اللہ علیہ (که از خلفای عظام حضرت میاں شیرربانی قلمس سره است) می فرمود که باری حضرت شیرربانی قلمس سره ارشاد فرمود که از رسول اکرم صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم چهار کس را طریقہ ای که عنایت گشته است بکسی دیگر نصیب نگردیده

است و آن چهار نفر این اند :-

- (۱) نعمتین حضرت اویس قرنی رضی اللہ تعالیٰ عنہ
- (۲) دوم حضرت خواجه بایزید بسطامی رحمۃ اللہ علیہ
- (۳) سوم حضرت خواجه ابوالحسن خرقانی رحمۃ اللہ علیہ
- (۴) چہارم..... برنام چہارم خاموش گشت، زیرا کہ حضرت صاحب
(حضرت شیرربانی قلم سرہ) ستایش خود شنیدن نمی پسندید لذا اسم خود را
اینجا بر زبان مبارک نہ آورد

خلفای عظام

حضرت میاں شیر محمد شیرربانی قلم سرہ مدتی زیاد ترویج و پیشرفت سلسلہ عالیہ نقشبندیہ مجددیہ در آستانہ عالیہ شرقپور شریف فرمود و ہزاران طالب حق راتلقین و ارشاد کردہ از فیوض و برکات این سلسلہ پاک مستفید فرمود۔ حضرات کرام زیر را در سلسلہ عالیہ نقشبندیہ مجددیہ خرقة خلافت عطا فرمودہ و بعد از ایشان خدمات عالی برای دین اسلام و سلسلہ عالیہ نقشبندیہ مجددیہ انجام دادند :-

۱۔ حضرت ثانی لاثانی شہباز لامکانی میاں غلام اللہ شرقپوری

: حضرت میاں شیرربانی قلم سرہ ایشان را در آخر زندگی مبارک خود جانشین خویش منتخب فرمود و ایشان از سال وصال حضرت میاں شیرربانی قلم سرہ (۱۳۳۷ھ) تا سال (۱۳۷۷ھ) (سال وصال خود) برمسند سجادگی و ارشاد آستانہ عالیہ نقشبندیہ مجددیہ شرقپور جلوہ افروز ہوئے است۔

۲۔ مخزن کرم حضرت سید محمد اسماعیل شاہ رحمۃ اللہ

علیہ: ساکن موضع کرمون والا تحصیل فیروزپور ضلع شیخوپورہ۔

۳۔ پیکر نور حضرت سید نور الحسن شاہ رحمۃ اللہ علیہ:

ساکن موضع کیلیانوالہ

۴۔ فاضل اجل حضرت صاحبزادہ حافظ محمد عمر رحمۃ اللہ

علیہ: ساکن بیریں شریف، ضلع سرگودھا۔

۵۔ مظهر انوار حضرت صاحبزادہ مظهر قیوم رحمۃ اللہ علیہ

: ساکن مکان شریف، نزد گورداس پور (ہند)

۶۔ ابر رحمت حضرت میاں رحمت علی رحمۃ اللہ علیہ:

ساکن موضع گھنگ والا شریف 'نزد کامنہ کاچھا'
 ۷۔ الحاج حافظ حضرت سید محمد ابراہیم شاہ بخاری رحمۃ
 اللہ علیہ: ساکن موضع سہول شریف 'نزد ریلوی اسٹیشن کالا خٹائی'

تمت بالغیر

فقیر محمد نذیر رانجھا

غفر فنوبہ و ستر عیوبہ

۱۱ ذی الحجہ ۱۳۱۳ھ بمطابق ۲۳ - ۱۹۹۳ میلادی

ماخذ

- ۱ - تنکرہ اولیای نقشبند المعروف : سیرت پاک شیربانی عاشق یزدانی مجدد عصر ' قطب زمانہ حضرت میاں شیر محمد صاحب شرقپوری ' مؤلف محمد امین شرقپوری ' ناشر : عبدالوہید خان ' ذوالحجہ ۱۴۰۸ھ / ژوئیہ ۱۹۸۸م -
- ۲ - تنکرہ حضرت سید میر جان کابلی نقشبندی مجددی : از شادروان میاں اخلاق احمد ' ناشر : میاں احمد بدر اخلاق ' لاہور ' ۱۹۸۸م
- ۳ - خزینہ معرفت : از صوفی محمد ابراہیم قصوری نقشبندی مجددی ' ناشر : فیصل آباد ' بزم جمیل غلامان شیربانی ' ۱۹۸۸م
- ۴ - شجرہ طیبه مع معمولات نقشبندیہ : مرتبہ حضرت صاحبزادہ میاں جمیل احمد شرقپوری مدظلہ ' ناشر : شرقپور ' مکتبہ نوراسلام۔
- ۵ - مختصر حالات حضرت شیربانی و حضرت ثانی لاثانی میاں غلام اللہ شرقپوری : مرتبہ حضرت صاحبزادہ میاں جمیل احمد شرقپوری مدظلہ ' ناشر : شرقپور ' مکتبہ نوراسلام۔
- ۶ - منبع انوار در شرقپور شریف : مختصر حالات و واقعات حضرت میاں شیر محمد شرقپور رحمۃ اللہ علیہ : مرتبہ : حضرت صاحبزادہ میاں جلیل احمد شرقپور ' ناشر : فیصل آباد ' بزم جمیل ' ۱۹۸۸م۔
- ۷ - نوراسلام ' شیربانی ' نمبر : مدیر اعلیٰ حضرت صاحبزادہ میاں جمیل احمد شرقپوری مدظلہ ' ناشر : شرقپور ' مکتبہ نوراسلام۔



شیر ربانی نامہ

سرودہ: دکتر محمد حسین تیسیقی (رحا)

۲۲ جمادی الثانی ۱۳۱۵ھ مطابق ۲۹ نومبر ۱۹۹۳ء

در وصف حضرت مولانا شیر محمد شیر ربانی شرقپوری رحمۃ اللہ علیہ درگاہ او
شرقپور شریف ضلع شیخوپورہ (پاکستان)

زبدۃ	الاولیا	ربانی	
گوهر	درج	عشق	ربانی
		پند	وانند ز او نوای دل
		ضوفشان	است شیر ربانی
نور	اسلام	آستانہ	او
روشنی	بخش	عالی و	دانی
		شد	به شیر محمد او معروف
		شیر	احمد مجدد ثانی
شرقپور	از	وجود	او روشن
حافظ	آیہ	ہائی	قرآنی
		شرقپور	شریف آبادان
		از	وجود امام روحانی
جاذب	قلب	وجان	ہر مومن
چشمہ	آب	پاک	فیضانی
		ہر	کہ خواہد طریقت اسلام
		نور	اسلام و نور رحمانی
		عارفانہ	کلام او بر خوان
		تا	شود جان تو گلستانی

از جمیل احمد آمد این دفتر
رہمنا بہر ہر مسلمانی

لفظ زیبای معنوی بنگر
صادق القول شیخ نورانی

شد جمیل احمد جانشین پدر
بانى بارگاہ ربانى

صاحب فوق و فکر والدخود
نظم و نثر و کلام عرفانی

ترجمہ کردہ دفتر عرفان
این محمد نذیر انسانی

رانجہا شد ملقب و اکنون
خوشہ چین جهان روحانی

نقشبندی لقب بود چون گل
بابیان و کلام ایمانی

فارسی شد زبان بہ ہر محفل
در وفا عہد خوب پیمانی

ہرچہ خواہی بجو ازین دفتر
حال و احوال شیر ربانى

نور اسلام اگر بود از شرق
شرقیور است چراہ پنهانی؟

دیدہ ام بارگاہ و درگاہ او
مرزوع و سبزہ بہارانی

میزبان بود آن جمیل احمد
کردہ جان مرابہ مهمانی

در کتب خانہ اش بود موجود
گنج عرفان و گنج سلطانی

هر که خواهد طریق حق جوید
شد جمیل احمد بحر جوشانی

ثانی لاثانی جانشین آمد
او غلام الله خدا دانی

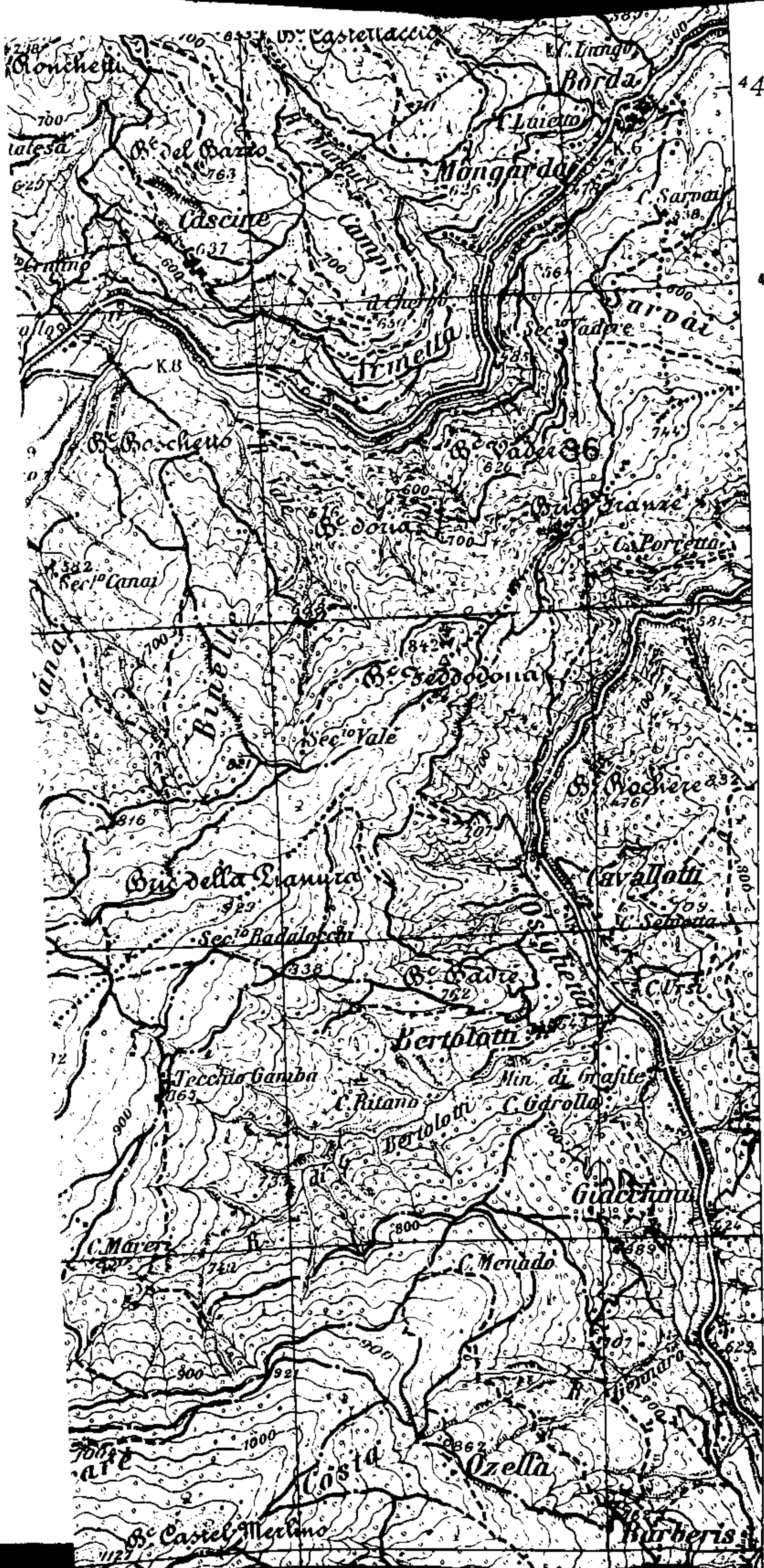
شو روانه به شرقپور شریف
بشنو الفاظ شاه لاثانی

آن حکم محمد موسی
شد حکیم دل و جهانبانی

رهنمای همه جوانان شد
مطبخ ببین دعاخوانی

من اسیر کلام موسی ام
حافظش باد خدای ربانی

این رها راه حق همی جوید
زبده اولیای ربانی



443

4908

4907

4906

440

4905

4904

